

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUČNI MAGAZIN

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

Broj 458 • 10. listopada 2014. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojn timer.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

22. VOJNO-REDARSTVENO HODOČAŠĆE U MARIJU BISTRICU

VJEŽBA NATO MNMPBAT

VJEŽBA SHARP LYNX 14

ESKADRILA VIŠENAMJENSKIH
HELIKOPTERA 91. zb

SVAKI PILOT NASTOJI POSTATI KAPETANOM

SADRŽAJ

- 4 VJEŽBA NATO MNMPBAT**
SHARP LYNX 14
- 7 OSRH**
Na HVU-u planiramo stvoriti centar izvrsnosti
- 8 MORH I OSRH**
Hrvatsko izaslanstvo u posjetu Grčkoj
- 9 OSRH**
Oružane snage Republike Hrvatske obnovile zgradu društva Zvezdice
- 10 MARIJA BISTRICA**
Tisuće vojnika, policajaca i branitelja na 22. vojno-redarstvenom hodočašću
- 12 KONGRES EUROPSKOG UDRUŽENJA VOJNIH NOVINARA**
Izazovi vojnog novinarstva
- 16 ESKADRILA VIŠENAMJENSKIH HELIKOPTERA 91. zb**
Svaki pilot nastoji postati kapetanom
- 18 KONFERENCIJA**
20 godina OESS-ova Kodeksa ponašanja u vojno-političkim aspektima sigurnosti

IMPRESSUM

Nakladnik: **MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE**
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSI S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO
ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)
Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@morh.hr),
Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com),
Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com),
Petra Kostanjšak (petra.kostanjusak@morh.hr)

Lektura / korektura: Gordana Jelavić (gordana.jelavic@yahoo.com), Andrea Pavlič
Prijevod: Dubravka Marić (dmarić@morh.hr)
Fotograf: Tomislav Brandt
Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić
Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322
Tisak: Intergrafika TTŽ d.o.o., Bistranska 19, Zagreb
Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,
10000 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojniki.hr>, e-mail: hrvojniki@morh.hr

Naklada: 3000 primjeraka

- 19 **VOJARNA "CROATIA"**
Pripadnici OS-a Države Katar uspješno završili tečaj Osiguranje i zaštita VIP šticećenih osoba
- 20 **VIJESTI IZ OSRH**
General Kevin McNeely posjetio HVU
- 22 **NATO NOVOSTI**
Novi glavni tajnik NATO-a prvi put vodio sjednicu Sjevernoatlantskog vijeća
- 24 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
Stigao je Raider!

- 28 **KOPNENA VOJSKA**
Daljinski upravljane kupole srednjeg kalibra
- 33 **RATNA MORNARICA**
Neizvjesna plovidba
- 38 **RATNO ZRAKOPLOVSTVO**
Raptorova premijera
- 42 **PODLISTAK**
Stvaranje oružanih snaga
- 50 **DUHOVNOST**
Ne činiti dobro je zlo!

12 **IZAZOVI VOJNOG NOVINARSTVA**

13

IZAZOVI VOJNOG NOVINARSTVA

Estonija je kao domaćin ovogodišnjeg kongresa Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA) pružila priliku urednicima vojnih časopisa za razmjenu iskustava, i u pogledu vojnog novinarstva i izdavaštva u državama članicama EMPA-e, i u sigurnosnoj i obrambenoj politici u okruženju. Ovaj je put u fokusu interesa bila i aktualna vojno-politička situacija u Ukrajini.

16 **SVAKI PILOT NASTOJI POSTATI KAPETANOM**

17

SVAKI PILOT NASTOJI POSTATI KAPETANOM

PROZ PISTEKLU JE SE GODINU SATNICA MIRNA RADOŠEVIĆ IZ ESKADRILE VIŠENAMJENSKIH HELIKOPTERA 91. ZB KAO KANDIDATKA ZA KAPETANICU VOJNE FLOTILJE SU SE NA LETJENJU VEĆ BILU ZAKUČI ISHTI NA PUTU KA TOME VELIKOM POSTIGANJU.

UVODNIK

Provedbom vježbe SHARP LYNX 14 Multinacionalna bojna vojne policije završila je sedmu godinu zajedničke obuke i dosad provedla desetke ključnih obučnih događaja na međunarodnoj razini. Bojna je u stanju visoke obučenosti i pripremljenosti te je borbeno spremna. Kao postrojba roda borbene potpore u postupku je pridruživanja NATO-ovu Multinacionalnom korpusu Sjeveroistok te će, nakon što uđe, pružati potporu provedbom vojnopolijskih zadaća... Detaljnije o vježbi možete pročitati u broju koji je pred vama. Po dvadeset i drugi put prve su se listopada nedjelje okupili vojnici, policajci, vatrogasci, ali i brojni drugi vjernici u nacionalnom marijanskom svetištu Mariji Bistrici, na sad već tradicionalnom vojnom hodočašću kako bi zahvalili *Kraljici Hrvata* na svemu dobrom što je učinila tijekom čitave hrvatske povijesti.

Estonija je kao domaćin ovogodišnjeg kongresa Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA) pružila priliku urednicima vojnih časopisa za razmjenu iskustava, i u pogledu vojnog novinarstva i izdavaštva u državama članicama EMPA-e, i u sigurnosnoj i obrambenoj politici u okruženju. Ovaj je put u fokusu interesa bila i aktualna vojno-politička situacija u Ukrajini. Ipak, ovogodišnji je kongres za nas imao dodatni značaj jer je reportaža pod naslovom *Dva sela, dva svijeta* objavljena u našem časopisu proglašena najboljim novinarskim člankom objavljenim ove godine.

Obuka pilota koji su zaslužili postati kapetani helikoptera dug je i kontinuiran proces. U ovom broju predstavljamo vam satnicu Mirnu Radošević iz Eskadrile višenamjenskih helikoptera 91. zb, drugu ženu u povijesti HRZ-a i PZO-a koja je kandidatkinja za kapetanicu helikoptera.

Krajem rujna objavljeno je kako je najmoderniji američki operativni zrakoplov F 22A borbeno djelovao po ciljevima povezanim s ekstremistima u Siriji. O tome je li skupocjeni lovac ispunio velika očekivanja, kao i o ostalim vojnostručnim temama, pročitajte u ovom broju.

➔ VJEŽBA NATO MNMPBAT

BOJNA JE PROVEDBOM VJEŽBE NATO MNMPBAT CFX SHARP LYNX 14 ZAVRŠILA SEDMU GODINU ZAJEDNIČKE OBUKE ZAREDOM I PROVELA DESETKE KLJUČNIH OBUČNIH DOGAĐAJA NA MEĐUNARODNOJ RAZINI. U STANJU JE VISOKE OBUČENOSTI I PRIPREMLJENOSTI TE BORBENO SPREMNA. KAO POSTROJBA RODA BORBENE POTPORE, U POSTUPKU JE PRIDRUŽIVANJA NATO-ovu MULTINACIONALOM KORPUSU SJEVEROISTOK, A NAKON ULAŠKA PRUŽAT ĆE POTPORU PROVEDBOM VOJNOPOLICIJSKIH ZADAĆA...

NATO MNMPBAT - provedba vojnopolijskih zadaća

SHARP LYNX

U sklopu provedbe redovite obuke i plana međunarodnih vojnih vježbi NATO-ova projekta Multinacionalne bojne vojne policije (NATO MNMPBAT) za 2014., od 22. do 30. rujna provedena je sedma po redu međunarodna vojna vježba Bojne pod nazivom SHARP LYNX 14. Ove je godine domaćin vježbe bila Vojna policija Češke Republike, a provedena je na dvjema lokacijama: na vojnom poligonu "Březina" te u Sre-

dištu za simulacijsku tehnologiju u Vyškovu. Ukupno je sudjelovalo 230 pripadnika iz sedam zemalja, dok su OSRH predstavljala 23 pripadnika.

Podsjetimo se: Bojna je provedbom vježbe NATO MNMPBAT CFX SHARP LYNX 14 završila sedmu godinu zajedničke obuke zaredom i provela na desetke ključnih obučnih događaja na međunarodnoj razini. Razumljivo je stoga da je u stanju

visoke obučenosti i pripremljenosti te borbeno spremna. Kao postrojba roda borbene potpore, u postupku je pridruživanja NATO-ovu Multinacionalom korpusu Sjeveroistok. Nakon ulaska pružat će potporu provedbom vojnopolijskih zadaća iz pet temeljnih operativnih funkcija vojne policije, sukladno NATO-ovoj doktrini VP-a: operacije potpore mobilnosti, operacije sigurnosti, operacije zadržavanja,

policijske operacije te policijske operacije potpore stabilnosti.

Važno je spomenuti da su i ovaj put dočasnici i časnici Vojne policije OSRH postigli visoke rezultate na međunarodnoj vojnoj vježbi te su pohvaljeni i nagrađeni. Zahvaljujući svojem znanju, iskustvu, zalaganju, motiviranosti i, najvažnije, timskom radu, kojima su pridonijeli uspješnoj provedbi vježbe, pohvaljeni su i nagrađeni pripadnici

Pripadnici OSRH pohvaljeni za iznimne rezultate i postignuća tijekom vježbe

Tomislav KASUMOVIĆ, Foto: OJI Vojna policija Češke Republike

Nadnarednik Krešimir Kovačević iz 3. satnije Vojne policije Pukovnije VP-a HKoV-a osvojio je drugo mjesto na natjecanju u gađanju samokresom

14

OSRH: satnik Ivan Grgić – Služba Vojne policije GS OSRH; stožerni narednik Damir Pavlović – 2. satnija Vojne policije, Pukovnija VP-a HKoV-a; nadnarednik Krešimir Kovačević – 3. satnija Vojne policije, Pukovnija VP-a HKoV-a koji je osvojio drugo mjesto najboljeg strijelca na provedbi gađanja osobnim vatrenim naoružanjem.

Multinacionalna bojna vojne policije nastavit će i dalje aktivnosti na međunarodnoj razini, zajedničkim

uvježbavanjima i obukama te provedbom međunarodnih vojnih vježbi. Projekt je započeo kao odgovor na potrebu za stvaranjem postrojbe VP-a u sklopu koncepta NRF-a započetog na NATO-ovu samitu održanom 2000. u Pragu. Danas, nakon dvanaest godina, Multinacionalna bojna vojne policije posjeduje vjerodostojnu snagu i interoperabilnost potrebne za izvršenje bilo koje vojnopolijske zadaće u sklopu NRF-a ili NATO-a općenito. ■

Uporaba simulatora u provedbi zadaća

Danas, nakon dvanaest godina, Multinacionalna bojna vojne policije posjeduje vjerodostojnu snagu i interoperabilnost potrebne za izvršenje bilo koje vojnopolicijske zadaće u sklopu NRF-a ili NATO-a općenito

VJEŽBA NATO MNMPBAT

brigadir Pavel Fejfar,
 direktor vježbe SHARP LYNX 14

Možete li nam reći nešto više o vježbi NATO CFX SHARP LYNX 14?

Dakle, računalno potpomognuta vježba na zapovjednom mjestu (*Command field exercise – CFX*) NATO-ove Multinacionalne bojne vojne policije pod nazivom SHARP LYNX 14, jedna je od vježbi u nizu koje se fokusiraju na pripremu Bojne u održavanju dostignute pune operativne spremnosti. Ove godine uglavnom smo orijentirani na zadaće i koordinaciju stožernog osoblja Bojne. Razlog je što se dio stožernog osoblja promijenio tijekom ove godine i želimo zadržati dostignutu razinu kvalitete zapovijedanja i nadzora za moguće buduće operacije. Naravno, vježba osim toga ima i dodatna obilježja.

Koja su to dodatna obilježja?

Jedno je od obilježja i to da su u vježbu uključeni zapovjednici vodova i satnija ustrojstvenih jedinica oružanih snaga zemalja članica projekta NATO-ove Multinacionalne bojne vojne policije, dok su njihove postrojbe zamijenjene računalnom simulacijom. Kao drugo obilježje, navodim da je u vježbu prvi put uključena pričuvna češkog VP-a. Njezina je uloga zaštita snaga (*Force protection – FP*) u FOB-u EAGLE gdje se fizički nalazila Bojna. Kao što sam rekao, tijekom vježbe u velikoj mjeri koristimo mogućnosti Središta za simulacijsku tehnologiju (*Center for simulation training technology*) koje nam pomaže u stvaranju kompleksne situacije u području operacije. Tijekom vježbe svi su su-

dionici provodili i uvježbavali cijeli spektar vojnopolicijskih zadaća koje bi Bojna mogla provoditi i u stvarnoj situaciji, kao što su kriminalističke istrage, očevid prometnih nesreća, pratnje konvoja, bliske zaštite i zadaće kordona i pretrage. Ne smijemo zaboraviti niti na velik utjecaj multinacionalnog okružja na povećanje različitih vještina i sposobnosti stožernog osoblja Bojne. Time ćemo ispuniti cilj ove vježbe.

Vježba SHARP LYNX 14 nije samo vježba vojnih policija oružanih snaga Češke, Hrvatske, Poljske i Slovačke... Po prvi smo put domaćini pripadnicima 18. brigade Vojne policije SAD-a, kao i pripadnicima VP-a nacionalne garde stacionirane u Saveznoj Republici Njemačkoj i Nebraski, SAD. Za potrebe vježbe bili su integrirani u stožer Bojne kao i u direktorat vježbe. Uz kolege vojne policajce iz SAD-a, vježbi su nazočili i međunarodni promatrači iz Savezne Republike Njemačke, Francuske i Crne Gore.

Koji je sljedeći korak Bojne?

Naš je sljedeći korak provedba potpune evaluacije vježbe kao i evaluacija cjelogodišnjih aktivnosti koja će biti predstavljena tijekom godišnje sumarne konferencije (*Annual summary conference – ASC*) u poljskom Krakovu u prosincu ove godine. Međutim, pred nama je još uvijek puno posla i obveza. Moramo pripremiti Bojnu za sve aktivnosti 2015. godine, a posebno za provedbu njezina ocjenjivanja po NATO-ovu CREVAL-u (*Combat readiness evalua-*

tion) tijekom vježbe Multinacionalnog korpusa Sjeveroistok (MNC-NE) pod nazivom COMPACT EAGLE-15 koja će se održati u studenom 2015. u Republici Poljskoj. Kako bi se što uspješnije pripremila za navedeno ocjenjivanje koje se u pravilu provodi svake tri godine, Bojna će tijekom 2015. provesti ključne obučne događaje kao što je radionica u Mińsku Mazowieckom, Republika Poljska; zatim stožerna trenaža u Središtu za obuku Lešt', Republika Slovačka; te računalno potpomognuta vježba u Brnu, Češka Republika, koja će ujedno biti zadnji ispit prije provedbe certifikacije.

Bojna će u studenom 2015. biti borbena testirana tijekom međunarodne vojne vježbe COMPACT EAGLE-15 koju organizira MBC NE Szczecin. Važnost je te vježbe certifikacija Bojne prema spomenutom NATO-ovu alatu za ocjenjivanje borbene spremnosti Standarda snaga Savezničkog zapovjedništva za operacije Volumen VII. Ocjenjivanje borbene spremnosti kopnenih snaga (*Allied Command Operations Forces Standards, Volume VII. Combat readiness evaluation for land forces – ACO FS Vol. VII CREVAL*). Proces ocjenjivanja postrojbi u NATO-u se provodi svake tri godine i time osigurava dostignuta razina pune operativne spremnosti. Bojna će također sudjelovati i u provedbi međunarodne vojne vježbe koju organizira Multinacionalno logističko koordinacijsko središte (*Multinational logistic coordination center – MLCC*) u lipnju 2015. u Mađarskoj.

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

OSRH

NA HVU-U PLANIRAMO STVORITI CENTAR IZVRSNOSTI

NA HVU-u "Petar Zrinski" održana je 6. listopada prezentacija novouređenih objekata Učilišta te budućeg uređenja Kampusa HVU-a. Prezentaciji je prisustvovao ministar obrane Ante Kotromanović i načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Drago Lovrić. Zapovjednik HVU-a general-pukovnik Slavko Barić upoznao ih je s obavljenim aktivnostima te dinamikom i smjerom njihova nastavka. U skladu s planom za ovu godinu, u kompleksu HVU-a uređen je niz učionica, kabineta, prostorija za boravak i spavaonica, a general-pukovnik Barić najavio je nastavak izgradnje garaže, bazena, dodatnog prostora za pohra-

njvanje arhivske građe te smještajnih objekata Kampusa HVU-a koji će u skoro vrijeme, prema planovima, uz Školu stranih jezika i Centar za strateška istraživanja, imati više od 5700 m sportskih terena, dvorane za borilačke sportove, više od 30 učionica, sedam amfiteatara te brojne najsuvremenije opremljene vojne kabinete. Procjenjuje se da će ukupan trošak investicije iznositi 100 milijuna kuna, a bit će izgrađen iznimno moderan kampus koji će ispunjavati najviše standarde. Nakon prezentacije i obilaska novouređenih objekata, ministar Kotromanović izrazio je zadovoljstvo i najavio kako je plan na HVU-u stvoriti centar

izvrsnosti u kojem će vladati najbolji uvjeti za život i rad kadeta, dočasnika i časnika, ne samo u Republici Hrvatskoj nego i u regiji. "Dosađ smo u ovo uložili 22 milijuna kuna, a s obzirom na to da smo potpisali sporazum s fondom za okoliš, dobit ćemo povrat sredstava koja ćemo investirati u druge objekte. Važno je reći i da sve poslove na gradnji rade hrvatske tvrtke, što je bio jedan od ciljeva," rekao je ministar Kotromanović te dodao kako je hrvatski model vojnog školovanja dosad dobio brojne pohvale. Načelnik GS OSRH general zbora Drago Lovrić istaknuo je kako je HVU započeo značajnu i sveobuhvatnu

transformaciju čiji je cilj ulaganje u ljude kao najveći potencijal hrvatskih oružanih snaga. "HVU je započeo značajnu transformaciju koja se ogleda u transformaciji hardvera i softvera. Hardverski je dio izgrađivanje objekata, njihovo uređenje i stvaranje uvjeta koji će biti najbolji u Republici Hrvatskoj za školovanje vojnika, dočasnika i časnika, a softver su studijski programi koje smo zajedno sa zagrebačkim sveučilištem prilagodili izgradnji dočasnika i časnika koji će biti sposobni odgovoriti svim izazovima i koji će raditi prave stvari na pravi način," rekao je general Lovrić te najavio kako će do 2017. na HVU-u biti više od 400 kadeta. ■

Foto: S. Brigljević

Primopredaja dužnosti zamjenika načelnika GS OSRH

U Glavnom stožeru OSRH održana je 2. listopada primopredaja dužnosti zamjenika načelnika Glavnog stožera OSRH između viceadmirala Ante Urlića i general-pukovnika Dragutina Repinca.

Načelnik GS OSRH general zbora Drago Lovrić je govoreći o generalu Repincu istaknuo kako je riječ o vrhunskom časniku školovanom u Hrvatskoj i inozemstvu. "General Repinc jedini je hrvatski časnik koji je zapovijedao UN-ovom misijom, a osim sudjelovanjem u mirovnim misijama, iznimno

je uspješno zapovijedao i Hrvatskom kopnenom vojskom," rekao je general Lovrić, dodavši kako generala Repinca očekuju nove i zahtjevne zadaće.

General Lovrić podsjetio je i na bogatu vojnu karijeru viceadmirala Ante Urlića. U OSRH obnašao je niz zapovjednih dužnosti, od zapovjednika obrane Općine Makarska, 156. brigade HV-a, Vojnopomorskog sektora južni Jadran – Ploče, načelnika Stožera Zapovjedništva HRM-a, zapovjednika HRM-a, do zamjenika načelnika Glavnog stožera OSRH. Viceadmiral Urlić i general-pukovnik Repinc prigodnim su se riječima obratili nazočnima.

Viceadmiral Urlić istaknuo je kako mu je iznimna čast bila obnašati dužnost zamjenika načelnika GS OSRH. "Za uspješnu vojnu karijeru svakom su časniku bitna tri elementa: vizija,

stručnost i usredotočenost na ljude," rekao je viceadmiral Urlić te dodao kako je uvjeren da će general Repinc dostojno obnašati dužnost zamjenika načelnika GS OSRH.

General-pukovnik Dragutin Repinc zahvalio je načelniku GS, ministru obrane i Predsjedniku Republike na odabiru i postavljenju na dužnost zamjenika načelnika GS OSRH. "Nadam se da ću biti dostojan zamjenik viceadmirala Urliću te da ćemo zajednički nastaviti surađivati kako bismo polučili dobre rezultate i uspjeh," rekao je general Repinc. General-pukovnik Dragutin Repinc rođen je 19. studenog 1959. u Zagrebu. Završio je Vojnu akademiju kopnene vojske. Od 1991. godine do danas obnašao je niz zapovjednih dužnosti, od pomoćnika zapovjednika za obuku pričuvnog sastava, pomoćnika načelnika

Sektora za organizacijsko-mobilizacijske i kadrovske poslove Zbornog područja Zagreb, savjetnika za operativno nastavno planiranje i nastavnika za izobrazbu stožernih časnika, zapovjednika Časničke škole Učilišta HKoV-a, načelnika Odjela za operativno planiranje Uprave za operativne poslove GS OSRH, načelnika stožera u Zapovjedništvu HKoV-a i načelnika Uprave za planiranje GS OSRH. Na dužnost zamjenika načelnika GS OSRH dolazi s dužnosti zapovjednika HKoV-a.

Odlikovao je Redom kneza Branimira s ogrlicom, Redom bana Jelačića, Redom hrvatskog trolista, Redom hrvatskog pletera, Spomenicom Domovinskog rata, Spomenicom domovinske zahvalnosti i medaljom "Oluja", a u više je navrata nagrađen i pohvaljen za rad i doprinos razvoju OSRH. ○○

HRVATSKO IZASLANSTVO U POSJETU GRČKOJ

Ministar obrane Republike Hrvatske Ante Kotromanović i načelnik Glavnog stožera OSRH general zboru Drago Lovrić posjetili su 26. rujna sa suradnicima, predstavnicima Hrvatske kopnene vojske i Hrvatskog vojnog učilišta, Obučno središte topništva OS-a Helenske Republike. Hrvatskoj su delegaciji prikazane mogućnosti simulatora za obuku topničkih posada OS-a Helenske Republike te je prisustvovala vojnoj vježbi s

bojnim gađanjem haubica PzH 2000. (Oružane snage Helenske Republike imaju u svojem sastavu 24 haubice PzH 2000.)

Ministar Kotromanović izjavio je da je hrvatska delegacija došla u Grčku vidjeti sve mogućnosti haubica PzH 2000, od skladištenja do same provedbe obuke. Istaknuo je kako mu je iznimno drago što ćemo ih uskoro uvesti i u OSRH i tako dobiti nove sposobnosti s obzirom na to da je:

“Haubica najmoćnije topničko oružje koje su Oružane snage Republike Hrvatske ikad dosad imale”. Ministar je zaključio riječima: “Posjetili smo ovu postrojbu zbog višegodišnjeg grčkog iskustva u uporabi ovih najmoćnijih haubica u svijetu.” General Lovrić složio se s tim da je riječ o najboljem i najmoćnijem topničkom oružju u svijetu te je također izrazio zadovoljstvo što će se te haubice uvesti u OSRH. “Želja nam je bila vidjeti isku-

stvo jedne od zemalja koje već imaju takvo oružje, koju opremu imaju i kako ih koriste.” S obzirom na to da Grčka ima iskustva i u obuci drugih država, primjerice Oružanih snaga Države Katar, general Lovrić na kraju je ocijenio posjet vrlo uspješnim jer je delegacija OSRH imala priliku vidjeti konkretna grčka iskustva u korištenju haubica, od obuke osoblja pa sve do provedbe vježbe na samom poligonu. ■

General Mate Ostović - novi zapovjednik Hrvatske kopnene vojske

Foto: S. Brigljević

U Zapovjedništvu Hrvatske kopnene vojske u Karlovcu održana je 30. rujna primopredaja dužnosti zapovjednika Hrvatske kopnene vojske između dosadašnjeg zapovjednika general-pukovnika Dragutina Repinca i novoimenovanog general-bojnika Mate Ostovića.

Primopredaji je, uz načelnika Glavnog stožera OSRH generala zboru Dragu Lovrića i pripadnike OSRH, prisustvovao karlovački župan Ivan Vučić, predstavnik Grada Karlovača, braniteljskih udruga te brojni uzvanici. General Lovrić zahvalio je generalu Repincu na uspješnom

izvršenju svih postavljenih zadaća u protekle tri godine dok je bio na čelu Hrvatske kopnene vojske te mu poželio da ostane jednako uspješan i na novoj dužnosti zamjenika načelnika Glavnog stožera OSRH.

Isto tako, od generala Ostovića zatražio je da nastavi uspješno izvršenje zadaća prethodnika i da pokaže viziju daljnjeg razvoja HKoV-a kako bi obrambeni sustav Republike Hrvatske bio u stanju odgovoriti na sve buduće sigurnosne izazove. General Lovrić poručio je pripadnicima HKoV-a da vjeruju novom zapovjedniku jer je riječ o vrhunskom profesionalcu te da zajednički mogu puno toga postići i za HKoV i za OSRH.

Dosadašnji je zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general Repinc zahvalio svim suradnicima koji su svojim radom pridonijeli uspješnom izvršenju svih zadaća HKoV-a, a svojem je nasljedniku poželio uspjeh u budućem radu. General Ostović zahvalio je na ukazanoj povjerenju i imenovanju na tu odgovornu dužnost.

General-bojnik Mate Ostović rođen je 1961. u Otočcu. U obranu suvereniteta Republike Hrvatske uključio se u srpnju 1991. kao pripadnik 1. brigade Zbora narodne garde. U OSRH je tijekom i nakon Domovinskog rata obnašao niz odgovornih dužnosti, od zamjenika zapovjednika bojne 1. brigade Zbora narodne garde, načelnika Uprave za ustroj, popunu i mobilizaciju, zamjenika načelnika Uprave za operativne poslove Glavnog stožera OSRH, zamjenika zapovjednika IV. Zbornog područja, načelnika Uprave za logistiku GS OSRH

Foto: S. Brigljević

do zapovjednika Zapovjedništva za potporu i na toj je dužnosti bio od 2008. godine. Fakultet političkih znanosti u Sveučilištu u Zagrebu završio je 1986. godine te stekao zvanje profesora obrane i zaštite. Od vojne izobrazbe završio je Zapovjedno-stožernu i Ratnu školu na Hrvatskom vojnom učilištu “Petar Zrinski” u Zagrebu te nekoliko tečajeva u inozemstvu. Za svoj je rad odlikovan Spomenicom domovinske zahvalnosti, Spomenicom Domovinskog rata, Redom hrvatskog pletera, Redom hrvatskog trolista, Redom bana Jelačića te medaljama “Bljesak” i “Oluja”. ○○

Vojnici su uložili maksimalan trud prilikom obnove doma unatoč nepovoljnim vremenskim uvjetima i izvršili posao na vrijeme, točno na dan društva Zvezdice, kazao je načelnik GS-a general zbora Drago Lovrić te je obećao da će OSRH nastaviti rad na projektima obnove

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Stjepan BRIGLJEVIĆ

OSRH

Riječ je o zgradi koja je teško oštećena u svibanjskim poplavama, a potpuno obnovljena zahvaljujući radu pripadnika Inženjerijske bojne Gardijske oklopno-mehanizirane brigade HKoV-a. Velik dio sredstava kojima je omogućena obnova donirali su djelatnici Ministarstva obrane RH i OSRH. Radovi su trajali 67 radnih dana, a realizirani projekt obnove mnogo znači za cijeli kraj nastradao u poplavama...

ORUŽANE SNAGE REPUBLIKE HRVATSKE OBNOVILE ZGRADU DRUŠTVA ZVJEZDICE

nistarstva obrane RH i OSRH. Radovi su trajali 67 radnih dana, a obuhvaćali su aktivnosti od rušenja i odvoza pa do kompletne obnove građevine i njezine unutarnje i vanjske infrastrukture, kao i okućnice. Završetak radova službeno je proglašen nakon što su ministrica Opačić i general Lovrić presjekli vrpču na ulazu u prostorije. Izaslanica predsjednika RH Vesna Škulić izrazila je zadovoljstvo načinom kojim su pripadnici OSRH osmislili i realizirali projekt obnove koji mnogo znači za cijeli kraj stradao u poplavama. Potpredsjednica Vlade napomenula je da su Oružane snage u vrijeme poplava spasile mnogo ljudi i imovine, a sad i društvo Zvezdice koje može opet započeti rad. Istaknula je da su pripadnici MORH-a i OSRH odvojili dio svojih prihoda za projekt, a vojnici uložili veliku energiju i trud. Načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Drago Lovrić rekao je da su nakon poplava pripadnici OSRH

dali svoj doprinos i u obnovi. Vojnici su uložili maksimalan trud prilikom obnove doma unatoč nepovoljnim vremenskim uvjetima i završili posao na vrijeme, točno na dan društva Zvezdice. Obećao je da će OSRH nastaviti rad na projektima obnove i najavio rad na društvenom domu u Rajevu Selu. Načelnik Općine Gunja Hrvoje Lucić napomenuo je da će taj posao mnogo značiti za mjesto jer je riječ o prvoj zgradi koja je potpuno obnovljena. Predsjednica društva Zvezdice Stjepanka Leportz zahvalila je svima koji su sudjelovali u obnovi prostorija, prije svega postrojenim pripadnicima OSRH pod zapovjedništvom satnika Marka Strunje. ■

Prigodnom su svečanošću 29. rujna u Gunji otvorene obnovljene prostorije društva osoba s invaliditetom Zvezdice čije su aktivnosti usmjerene na brigu za djecu i mlade s posebnim potrebama. Svečanosti je uz korisnike obnovljenih prostorija, djecu, roditelje, djelatnike i volontere te mještane Gunje, prisustvovala i izaslanica Predsjednika RH Vesna Škulić, potpredsjednica Vlade RH i ministrica socijalne politike i mladih Milanika Opačić, načelnik GS OSRH general zbora Drago Lovrić, drugi predstavnici OSRH te predstavnici lokalne uprave. Riječ je o zgradi koja je teško oštećena u svibanjskim poplavama, a potpuno obnovljena zahvaljujući radu pripadnika Inženjerijske bojne Gardijske oklopno-mehanizirane brigade HKoV-a. Velik dio sredstava kojima je omogućena obnova donirali su djelatnici Mi-

 → **MARIJA BISTRICA**

Zadarski nadbiskup i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije monsinjor Želimir Puljić istaknuo je u prigodnoj homiliji da se nalazi u društvu osobitih hodočasnika kojima se želi pridružiti u zahvali dragoj Gospi na svemu što je učinila za naš narod tijekom brojnih stoljeća, posebice u danima nedavnog Domovinskog rata, kad smo kao narod proživljavali pravu kalvariju. "Vjerujući u Gospin moćni zagovor, nismo se predaivali i nismo gubili nadu, okupljali smo se u crkvama i u skloništima... molili, nadali se, vjerovali u mir i pravdu. S kronicom u ruci i oko vrata, a osobito su toga svjesni naši branitelji, svi zajedno borili smo se protiv zla, mržnje i uništavanja. Svatko je želio dati svoj osobni doprinos miru i zaustavljanju rata," poručio je prisutnima monsinjor Puljić

Tisuće vojnika, policajaca na 22. vojno-redarstveno hodočašće

Više od tri tisuće hodočasnika u ranim su jutarnjim satima 5. listopada počele pristizati u hrvatsko marijansko svetište u Mariji Bistrici na 22. vojno-redarstveno hodočašće. U hodočašću su ove godine sudjelovali pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske, Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova, braniteljskih i veteranskih udruga te udruga proizišlih iz Domovinskog rata, povijesnih postrojbi, Vojnodiplomatskog zbora, kao i pripadnici Ministarstva obrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Iz svih krajeva Hrvatske pristigli su i brojni članovi obitelji te prijatelji vojnika, redarstvenika i branitelja kako bi zajedno s njima sudjelovali u već tradicionalnom duhovnom susretu. Središnji je događaj hodočašća bila koncelebrirana sveta misa koja je okupila sve hodočasnike u crkvi na otvorenom blaženog kardinala Alojzija Stepinca, a misu je predvodio zadarski nadbiskup i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije monsinjor Želimir Puljić. Prije početka mise prisutne je pozdravio domaćin, vojni ordinarij monsinjor Juraj Jezerinac, zaželjevši svima dobrodošlicu. Monsinjor Jezerinac uputio je pozdrave, među ostalim, izaslaniku Predsjednika RH i načelniku Glavnog stožera OSRH generalu zbora Dragi Lovriću, zamjenici ministra obrane Višnji Tafri, zamjeniku ministra unutarnjih poslova Evelinu Tonkoviću te zamjenici ministra branitelja Vesni Nađ, ali i ostalim uzvanicima koji su na hodočašće došli iz prijateljskih zemalja. Također, posebno je istaknuo svoj pozdrav vojnicima koji su u Mariju Bistricu dopješačili iz Petrinje te policaj-

Petra KOSTANJŠAK, snimio Stjepan BRIGLJEVIĆ

oca i branitelja darstvenom hodočašću

cima koji su u svetište došli pješice iz Zaprešića.

Početak svetog misnog slavlja označila je svečana ulazna procesija vojske, policije i branitelja s više od 200 različitih zastava među kojima su bile i zastave postrojbi koje su zajedničkim snagama obranile i oslobodile Hrvatsku u Domovinskom ratu. Ulaznu procesiju pratila je i uveličala glazba Simfonijskog puhačkog orkestra OSRH, a prije samog početka mise Klapa "Sveti Juraj" Hrvatske ratne mornarice za hodočasnike je otpjevala himnu Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj *Gospji Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta*.

Na početku propovijedi monsinjor

Puljić rekao je da se nalazi u društvu osobitih hodočasnika kojima se želi pridružiti u zahvali dragoj Gospi na svemu što je učinila za naš narod tijekom brojnih stoljeća, posebice u danima nedavnog Domovinskog rata, kad smo kao narod proživljavali pravu kalvariju. "Vjerujući u Gospin moćni zagovor, nismo se predavali i nismo gubili nadu, okupljali smo se u crkvama i u skloništima... molili, nadali se, vjerovali u mir i pravdu," istaknuo je monsinjor Puljić. "S krunicom u ruci i oko vrata, a osobito su toga svjesni naši branitelji, svi zajedno borili smo se protiv zla, mržnje i uništavanja. Svatko je želio dati svoj osobni doprinos miru i zaustavlja-

nju rata," poručio je prisutnima monsinjor Puljić. U propovijedi se prisjetio i svetog oca pape Ivana Pavla II. koji je bio uz Hrvatsku u najtežim trenucima i upravo tad pozivao cijeli svijet da moli za hrvatski narod.

Nakon svete mise i zajedničkog objeda u Vojnom taboru, hodočasnici su se zaputili na Križni put kako bi na njegovim postajama zahvalili Gospi na svim darovima i blagoslovima. Hodočašću u organizaciji Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj i Ministarstva branitelja priključili su se crkveni predstavnici iz ostalih hrvatskih biskupija, ali i visoki gosti iz BiH, Slovenije, Italije i Francuske. ■

KONGRES EUROPSKOG UDRUŽENJA VOJNIH NOVINARA

IZAZOVI VOJNOG

Estonija je kao domaćin ovogodišnjeg kongresa pružila priliku urednicima i novinarima da se upoznaju sa sposobnostima i opremljenošću njezinih oružanih snaga, ali i omogućila posjet dvjema značajnim vojnoobrazovnim i obučnim institucijama, Baltičkom obrambenom učilištu te NATO-ovu središtu izvrsnosti za kooperativnu cyber obranu. Ti su kongresi uvijek i prilika za razmjenu iskustava, i u pogledu vojnog novinarstva i izdavaštva u državama članicama EMPA-e, i u sigurnosnoj i obrambenoj politici u okruženju, a ovaj put u fokusu interesa bila je i aktualna vojno-politička situacija u Ukrajini...

Godišnji kongres Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA), koje okuplja urednike i izdavače vojnih tiskanih i *on line* časopisa te videoizdanja, održan je krajem rujna u Estoniji. Ovaj 35. susret po redu okupio je predstavnike desetak zemalja, a održan je u estonskom glavnom gradu Tallinnu te u svjetski poznatom i priznatom sveučilišnom središtu Tartuu.

Estonija je kao domaćin ovogodišnjeg kongresa pružila priliku urednicima i novinarima da se upoznaju sa sposobnostima i opremljenošću njezinih oružanih snaga, ali i omo-

gućila posjet dvjema značajnim vojnoobrazovnim i obučnim institucijama, Baltičkom obrambenom učilištu (*Baltic Defence College* – *BALTDEFCOL*) te NATO-ovu središtu izvrsnosti za kooperativnu cyber obranu (*NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence* – *CCDCOE*). Kongresi su uvijek i prilika za razmjenu iskustava, i u pogledu vojnog novinarstva i izdavaštva u državama članicama EMPA-e, i u sigurnosnoj i obrambenoj politici u okruženju, a ovaj put u fokusu interesa bila je i aktualna vojno-politička situacija u Ukrajini.

HRVATSKI ČASNICI NA BALTČKOM VOJNOM UČILIŠTU

Više stoljeća duga sveučilišna tradicija, otvorenost znanosti i istraživačkim projektima te u skladu s tim i velik broj fakulteta kao i mnoštvo studenata, domaćih i stranih, priskrbili su Tartuu naziv grada mladih. Ne čudi stoga da se među brojnim civilnim visokoobrazovnim institucijama našla i jedna vojna – *Baltic Defence College*. To je vojno učilište svoja vrata izobrazbi vojnog kadra otvorilo 2000. godine, a njegova je uspostava potaknuta sigurnosnim

izazovima s kojima su se suočavale baltičke zemlje i željom da svoje vojno osoblje pripreme za sve izazove s kojima se vojska današnjice susreće. Iako se u početku primarno provodila izobrazba pripadnika zemalja utemeljiteljica, Estonije, Latvije i Litve, danas je otvoreno svim zemljama članicama NATO-a i EU-a, ali i partnerskim zemljama. Multinacionalni karakter, otvorenost partnerima, izobrazba na engleskom jeziku te dosadašnji uspjeh u stvaranju vojnih vođa priskrbili su mu titulu jedinog i prestižnog regionalnog vojnog učilišta. Među

Vesna PINTARIĆ, snimio Željko STIPANOVIĆ

General-bojnik Vitalius Vaiksnoras, zapovjednik BALTDEFCOL-a, pozdravio je vojne novinare na otvaranju kongresa

NOVINARSTVA

programima koje nudi izdvaja se jedanaestomjesečni *Joint Command and General Staff Course* koji priprema odabrane časnike za vođe i ključno osoblje u združenim vojnim zapovjedništvima. Trenutačno je na toj razini vojnog obrazovanja 55 studenata iz 15 zemalja, a među njima je i hrvatski polaznik bojnik Ivan Šostarec. Inače, bojnik Šostarec već je deseti hrvatski časnik koji na BALTDEFCOL-u nadograđuje i upotpunjuje svoja vojna znanja i sposobnosti, a u razgovoru s vojnim novinarima imao je prigodu predstaviti naše oružane snage i svoja dosadašnja iskustva.

Boravak u gradu visokih učilišta vojnim je novinarima, sudionicima ovogodišnjeg kongresa, obogaćen i posjetom Fakultetu društvenih znanosti na kojem studiraju i budući novinari, a gdje je održano i predavanje o izazovima profesionalnog novinarstva. Svojevrstan je nastavak te teme, ali u vojnim okvirima, bilo izlaganje i iskustva

kolega iz norveškog vojnog časopisa o temi Neovisni časopis u oružanim snagama. Vrlo zanimljivo i poticajno izlaganje ukazalo nam je na brojne prednosti takvog statusa časopisa. Neovisnost se ponajprije ogleda u objektivnom, činjeničnom i nepristranom novinarskom pristupu temi, koji se ne usteže ukazati ni na propuste i manjkavosti, bilo sustava, bilo pojedinca. No, upravo u tome i jest vrijednost takvih tekstova koji služe kao korektiv i poticaj za ispravljanje pogrešaka, poboljšanje stanja i, u konačnici, kvalitetniju i sveobuhvatniju sliku oružanih snaga.

NATO-ov CENTAR IZVRSNOSTI ZA KOOPERATIVNU CYBER OBRANU

Posjet NATO-ovu centru izvrsnosti za kooperativnu cyber obranu (CCDCOE) bila je još jedna od posebnosti ovogodišnjeg kongresa. Zanimljiva priča koja stoji iza Centra izvrsnosti smještenog u Tallinnu,

a koja je i potaknula razmišljanja o važnosti cyber sigurnosti i ujedno njegovo osnivanje, veliki je cyber napad na banke, vladu, ministarstva, policiju, medije i druge službe koji se 2007. godine dogodio Estoniji. Kao posljedica tog napada, cyber obrana popela se visoko na ljestvici sigurnosnih izazova, a uspješna je obrana Estoniji priskrbila važno mjesto u svjetskim razmjerima u internet-skom ratovanju, pa je samo godinu poslije Centar već imao akreditaciju i radio punim kapacitetom. Zbog važnosti tog područja ne čudi da je zemalja sponzora CCD-a sve više. U njegovu radu, zajednički ulažući resurse, sudjeluje trenutno četrnaest nacija, nekoliko ih je u procesu pristupa, a svi ostvaruju velike koristi od udruživanja. Njegova je uloga prije svega u podizanju i jačanju sposobnosti cyber obrane, uska suradnja, podizanje svijesti i znanja o toj problematici te daljnji razvoj na tom kompleksnom području. Obrana od cyber napada i cyber sigurnost visoko

su na ljestvici i NATO-ovih prioriteta te jedno takvo multinacionalno središte u današnjim okolnostima ima izniman značaj.

ESTONSKE ORUŽANE SNAGE

Estonske oružane snage kao domaćin ovogodišnjeg kongresa iskoristile su prigodu i da vojnim novinarima prezentiraju gdje su danas i u kojem se pravcu razvijaju. Estonija je zadržala obvezno služevanje vojnog roka koje traje od osam do jedanaest mjeseci te godišnje u vojni sustav uđe oko 3200 ročnih vojnika koji su baza za popunu profesionalnog sastava. Profesionalnih vojnika ima oko 2500 i čine korpus iz kojeg se crpu snage primarno za sposobnosti obrane zemlje, ali i za sudjelovanje u međunarodnim aktivnostima. Danas estonske oružane snage daju snage u osam međunarodnih misija i operacija, a zanimljivo je da je njihovo prvo upućivanje u misiju bilo u sastavu

KONGRES EUROPSKOG UDRUŽENJA VOJNIH NOVINARA

UNPROFOR-a u Hrvatsku. Uz te snage, estonska je specifičnost Obrambena liga (*Defence League*), organizacija koja broji oko dvadeset tisuća obučanih dobrovoljaca, visoko motivirana i nacionalno osviještena, organizirana po regionalnom načelu, a s primarnom zadaćom nacionalne obrane. Estonske oružane snage ne posjeduju borbeno zrakoplovstvo, tek manji broj helikoptera koje u prvom redu koriste u cilju transporta, traganja, spašavanja i medicinskog prevoženja. Što se tiče zaštite estonskog zračnog prostora, on je u nadležnosti NATO-a, a Estonija pruža *host nation support* snagama koje sudjeluju u *Air policingu*. Trenutačno je u zračnoj bazi "Amari", koju smo posjetili, razmješten njemački kontingent s borbenim lovcima Eurofighter angažiranim na zadaćama zračnog nadzora koji obuhvaća cijelu baltičku regiju. Na toj su zadaći u prethodnoj rotaciji bile snage danskog kraljevskog zrakoplovstva, a nakon završetka mandata Nijemaca, u siječnju će *Air policing* nastaviti snage španjolskog zrakoplovstva. Baza je kompletno obnovljena 2009. godine, a osim modernih hangara za smještaj aviona i terminala za *cargo* transport, opremljena je i vatrogasnim vozilima najnovije generacije za slučaj bilo kakvih zrakoplovnih incidenata.

Estonija je inače jedna od rijetkih zemalja koja za obranu izdvaja više od 2 % BDP-a i u tom je pogledu u samom vrhu među članicama NATO-a.

Estonske oružane snage kao domaćin ovogodišnjeg kongresa iskoristile su prigodu i da vojnim novinarima prezentiraju gdje su danas i u kojem se pravcu razvijaju

PROGLAŠENI AUTORI NAJBOLJEG ČLANKA I FOTOGRAFIJE GODINE

Godišnji kongres EMPA-e prilika je i da se rezimiraju protekla godina djelovanja Udruženja te predstavljaju planovi i inicijative za iduće razdoblje. Naglašena je i potreba još šireg populariziranja EMPA-e, a svi zainteresirani više o Udruženju i njegovu radu mogu pronaći na adresi www.empa.mil.eu kao i na Facebookovoj stranici *European Military Press Association*. Na njemu je uz ostalo najavljen idući kongres koji bi se trebao održati u Berlinu, a dodijeljene su i nagrade za najbolji novinarski članak i fotografiju objavljene u nekom od vojnih časopisa u članstvu. Najbolja fotografija, prema glasovima članova Udruženja, objavljena je u estonskom časopisu *Kaitse Kodu* autorice Velli Ehasalu, a za najbolji novinarski članak objavljen u protekloj godini proglašena je reportaža pod naslovom *Dva sela, dva svijeta* objavljena u Hrvatskom vojniku.

I ovogodišnji je kongres potaknuo niz inicijativa i otvorio nove mogućnosti za međusobnu suradnju na području vojnog izdavaštva, a time i šire predstavljanje vlastitih oružanih snaga pridonoseći tako njihovoj prepoznatljivosti. ■

bojnik Ivan Šostarec,
polaznik Baltic Defence
College (BALTDEFCOL)

Susret sa časnicima OSRH koji se školuju negdje u inozemstvu, na visokim vojnim učilištima, posebice ako s tom činjenicom niste upoznati, uvijek ugodno iznenadi. Upravo smo se tako mi kao novinari Hrvatskog vojnika iznenadili kad smo na predstavljanju BALTDEFCOL-a, uglednog baltičkog vojnog učilišta, imali priliku susresti se našim predstavnikom i polaznikom bojničkom Ivanom Šostarcem. Bojnik Šostarec polazi *Joint Command and General Staff Course*, što je razina naše Zapovjedno-stožerne škole, i idućih će jedanaest mjeseci upotpunjavati svoje vojničko znanje na toj jedinstvenoj multinaci-

onalnoj izobrazbi operativne razine. Do odlaska na školovanje bojnik Šostarec bio je na dužnosti voditelja Odsjeka za provedbu tečajeva u Središtu za međunarodne vojne operacije u Rakitju. U OSRH je od 1991. godine, a sudjelovao je u UN-ovoj misiji UNMOGIP u Indiji i Pakistanu te dva puta u operaciji ISAF.

Kako vam se pružila mogućnost školovanja ovdje u BALTDEFCOL-u? U proteklih su deset godina hrvatski časnici bili upućivani ovamo na školovanje i to uglavnom na dvije razine izobrazbe. Jedna je operativna razina na kojoj se ja nalazim,

a druga je viša, strateška razina. Nakon završetka ovog tečaja polaznici su osposobljeni za rad u međunarodnim stožerima na operativnoj razini.

Prijavio sam se na raspisani natječaj i nakon odabira kandidata ispostavilo se da zadovoljavam sve tražene kriterije, a oni su, moram istaknuti, bili vrlo visoki. Primjerice, morali ste provesti najmanje godinu dana kao zapovjednik bojne ili razinu niže (zamjenik zapovjednika bojne), biti u činu bojnika, služiti se engleskim jezikom razine STANAG 3333 te biti perspektivni, tj. imati sve mogućnosti vojnog napredovanja.

ČLANAK IZ HRVATSKOG VOJNIKA

NAJBOLJI ČLANAK
GODINE

Reportaža iz Hrvatskog vojnika pod naslovom *Dva sela, dva svijeta*, izišla u broju od 4. srpnja, izabrana je za najbolji članak godine objavljen u nekom od vojnih časopisa u članstvu EMPA-e, a nagrada je tijekom kongresa uručena autorici teksta Vesni Pintarić. Pobjednički je članak nastao u svibnju ove godine tijekom posjeta novinarske i snimateljske ekipe časopisa Hrvatski vojnik našim vojnicima koji sudjeluju u operaciji ISAF u Afganistanu. Naime, hrvatski vojnici u sklopu svojeg redovitog posla u misiji obilaze desetak najsiromašnijih sela u okolici Mazar-e-Sharifa i brinu se o njihovu stanovništvu. U jedan je takav posjet, tijekom kojeg je lokalnoj školi donirana pomoć, išla i naša novinarska ekipa i zabilježila najdojmljivije trenutke. Zatečenost

činjenicom s kolikom je radošću i iščekivanjem lokalno stanovništvo dočekalo hrvatske vojnike, te beskraino siromaštvo u kojem živi i školuje se, potaknuli su nas da napišemo što sve vojska čini i koliko je zapravo velik njezin doprinos boljem i sigurnijem životu u Afganistanu. Nagradeni članak priznanje je našem novinarskom radu i kvaliteti našeg časopisa, ali i još jedna promocija OSRH i doprinos širenju pozitivne slike o našim vojnicima u svijetu. Inače, nagrada za najbolji članak EMPA-e počela se dodjeljivati 2008. godine s ciljem promicanja rada novinara u vojnim časopisima. Izabire se glasovanjem članova Udruženja koje okuplja urednike vojnih časopisa iz dvadeset europskih država.

Ž. S.

Zaštita estonskog zračnog prostora u nadležnosti je NATO-a, a Estonija pruža *host nation support* snagama koje sudjeluju u *Air policingu*. Trenutačno je u zračnoj bazi "Amari" razmješten njemački kontingent s borbenim lovcima Eurofighter angažiranim na zadaćama zračnog nadzora koji obuhvaća cijelu baltičku regiju

Možete li nam nešto više reći o organizaciji izobrazbe...

Postoji pet različitih modula izobrazbe i ono čemu se ovdje teži na svim razinama jest *critical thinking* i *academic writing*, dakle naučiti razmišljati i donositi odluke na višoj razini. Kao zapovjednici postrojbi svi smo osposobljeni za djelovanje na taktičkoj razini, no sad to djelovanje je promišljanje treba podignuti razinu više. Ne postoji nekakvo jedinstveno rješenje za bilo koju zadaću.

Tečaj je organiziran tako da se dio predavanja sluša *ex cathedra*, no veći je dio usredotočen na vježbe i praktične radove u kojima prolazimo ključne stadije.

Primjerice, izučavamo određene bitke iz prošlosti, analiziramo poduzete korake jedne i druge strane i težišne zadaće, koje su odluke bile kritične i donijele prevagu jednoj ili drugoj strani. Dobar dio tečaja odnosi se na akademsko pisanje gdje se pokušava potaknuti kritičko razmišljanje o određenim temama i moram priznati da je to prilično zahtjevno zato što postoje zadane forme kojih se mora držati, a većina nas vojnika ne bavi se primarno time.

Premda ste sudjelovali u nekoliko međunarodnih misija i operacija i imate iskustvo rada u međunarodnom okruženju, kakvi su vaši

dojmovi sa školovanja u ovakvoj multinacionalnoj sredini?

Upravo zahvaljujući prethodnim iskustvima iz međunarodnih misija i raznih tečajeva na kojima sam sudjelovao, prilično sam se dobro snašao. Moram priznati da je ovdje sve jako dobro organizirano i to dodatno olakšava. Ovdje se nalaze polaznici iz petnaestak zemalja i upravo mogućnost razmjene iskustava daje tom školovanju dodatnu višu dimenziju i to je jedna od velikih pogodnosti koje ću imati. Naravno, i stalno služenje engleskim jezikom jednostavno vas tjera da se popnete na razinu više, posebno u pisanju.

Kakvi su uvjeti rada, smještaja, života...

Smješteni smo u zgradama koje su na raspolaganju isključivo polaznicima, u stanu od oko šezdesetak kvadrata u kojem se nalazi sve što vam je potrebno... soba, kuhinja, dnevni boravak, računalo, laptop, internet. Na uvjete života i rada nitko nema nikakvih primjedbi, jedini je problem odvojenost od obitelji. Negdje uoči Božića je kraj semestra i tad imamo nekoliko dana odmora. No, budući da meni ovo nije prvi put da sam izvan domovine i odvojen od obitelji, već smo se i ja i oni naviknuli na moja česta izbjivanja.

“Dobrog kapetana možemo izjednačiti s kvalitetom donošenja odluka i zato je tijekom cijelog školovanja za kapetana satnica Radošević stavljena pod konstantan pritisak i uporabu krajnjih mogućnosti helikoptera,” rekao nam je zapovjednik bojnik Saša Crnec

➔ **ESKADRILA VIŠENAMJENSKIH HELIKOPTERA 91. ZB**

SVAKI PILOT NA POSTA

KROZ PROTEKLU JE GODINU SATNICA MIRNA RADOŠEVIĆ IZ ESKADRILE VIŠENAMJENSKIH HELIKOPTERA 91. ZB KAO KOPILOTKINJA ZASLUŽILA PRILIKU DA UĐE U PROCES OBUKE ZA KAPETANA. HRVATSKI VOJNIK PRATIO JU JE NA LETU KOJI JE BIO ZADNJI ISPIT NA PUTU KA TOM VELIKOM POSTIGNUĆU...

Eskadrila višenamjenskih helikoptera 91. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a već je godinama preplavljena zadaćama. Misije na Kosovu i u Afganistanu, međunarodne i hrvatske vojne vježbe, medicinska i druga prevoženja, svakodnevne zadaće, održavanje i obuka, još uvijek ne obuhvaćaju sve za što su nadležni piloti i tehničari iz Lučkog i njihove letjelice Mi-171 Sh. Najvažniji su i najosjetljiviji ipak letovi i terenski rad povezan s njima, a tad, bez obzira na čin članova posade i ugled ili dužnost putnika, velika odgovornost za ljude i skupocjenu tehniku pada na jednu osobu: kapetana helikoptera.

Obuka pilota koji su zaslužili da postanu kapetani helikoptera vrlo je dug i kontinuiran proces u EVH-u. Satnica Mirna Radošević također je dio tog kontinuiteta. No, činjenicu da je tek druga žena u povijesti HRZ-a i PZO-a koja je kandidatkinja za kapetanicu helikoptera ipak je nemoguće izbjeći. Odmalena je voljela letenje, a san se realizirao 2001. kad je diplomirala i postala pripadnica HRZ-a i PZO-a. Cijelu je karijeru povezana s helikopterima, a na Lučkom je od sredine 2000-ih.

Vojarnu “Lučko” posjetili smo zadnjeg dana rujna kad je satnica išla na ispitni let na lijevom, kapetanskom sjedalu u pilotskoj kabini, zadnjem ispitu do zvanja kapetana. Stižemo neposredno uoči brifinga prije leta. Glavnu riječ vodi zapovjednik Eskadrile bojnik Saša Crnec. Kratak dogovor i nekoliko izravnih pitanja za kandidatkinju. Satnica odgovara smireno i precizno. Čak i ako trema postoji, a vjerojatno postoji, ne primjećujemo je, makar joj naša nazočnost sigurno ne pomaže.

S cijelom ekipom krećemo prema stajanci. Dan je, srećom, vedar, sunčan.

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Goran SERETIN

STOJI ATI KAPETANOM

Tijekom leta nema formalnosti niti popusta. Zapovjednik od pilotkinje traži da izvede niz složenih manevara, bez autopilota i pod punim opterećenjem. Čak se simuliraju i neki tehnički otkazi kako bi se provjerile reakcije kandidata u takvim slučajevima

Loše vrijeme ovog rujna već je u više navrata odgodilo kapetanska iskušnja. Prije leta krademo pet minuta razgovora. Satnica Radošević kategorički otklanja bilo kakvo isticanje što je žena i ne voli pitanja koja nisu povezana s njezinom strukom. To je logično i to treba poštovati jer je njezin razvojni put jednak putu muških kolega pilota. Kroz protekle je godinu kao kopilotkinja (na toj je dužnosti 2010. bila u KFOR-u), zaslužila pozitivnu procjenu i suglasnost svih kapetana u Eskadrili koja joj je dala priliku da uđe u proces obuke za kapetana. Slijedio je niz teorijskih

i praktičnih ispita, kako je rekla: "Sinteza svih znanja koja sam stekla u karijeri." Predstojeći joj je let iznimno važan jer svaki pilot nastoji postati kapetanom.

Uskoro satnica ulazi u helikopter Mi-171 Sh i sjeda na lijevo sjedalo. S desne joj je strane ispitivač, osobno zapovjednik Eskadrile bojnik Crnec. Velika letjelica na jednosatni let kreće u 10:30. Tijekom leta nema formalnosti niti popusta. Zapovjednik od pilotkinje traži da izvede niz složenih manevara, bez autopilota i pod punim opterećenjem. Čak se simuliraju i neki tehnički otkazi kako

bi se provjerile reakcije kandidata u takvim slučajevima.

Niti u danima prije leta nije bilo lako. "Dobrog kapetana možemo izjednačiti s kvalitetom donošenja odluka i zato je tijekom cijelog školovanja za kapetana satnica Radošević stavljena pod konstantan pritisak i uporabu krajnjih mogućnosti helikoptera," rekao nam je zapovjednik.

Napokon, povratak. Letjelica sigurno dodiruje zemlju. Satnicu ne želimo ništa pitati, tek upućujemo čestitke. Njezin lagani osmijeh govori sve. Uspjela je! Iako je stručna analiza leta samo za uši pripadnika Eska-

drile, bojnik nam kaže: "Sve je bilo OK, bez ikakvih zamjerki!" Ipak, najavljuje da za novu kapetanicu još nema opuštanja. Slijedi svojevršno šestomjesečno stažiranje kad će na kopilotskim mjestima uz nju biti isključivo kolege kapetani, a zadaće će biti pažljivo dozirane, od lakših prema zahtjevnijim. No, kako smo rekli, to je strog, čvrsto zadan put koji su prošli već mnogi odabrani piloti, a Mirna Radošević ne može i ne želi biti nikakva iznimka. Ona je časnica i pilotkinja, a sad i kapetanica helikoptera u EVH-u 91. zrakoplovne baze. ■

KONFERENCIJA

Tekst i foto: Petra KOSTANJŠAK

KODEKS PONAŠANJA U VOJNO-POLITIČKIM ASPEKTIMA SIGURNOSTI USVOJEN JE 1994. I JEDAN JE OD GLAVNIH OESS-ovih MEHANIZAMA ZA RJEŠAVANJE GLOBALNIH SIGURNOSNIH IZAZOVA, A ODIGRAO JE KLJUČNU ULOGU ZA EUROPSKE ZEMLJE KOJE SU U PROCESU TRANZICIJE HTJELE RAZVITI DEMOKRATSKE VLADU TE INSTITUCIJE OBRANE I SIGURNOSTI. OVE GODINE OBILJEŽAVA DVADESET GODINA OD USVAJANJA PA JE POVODOM TOGA U ZAGREBU ODRŽANA KONFERENCIJA KOJA JE OKUPILA VISOKE DUŽNOSNIKE IZ JUGOISTOČNE EUROPE ODGOVORNE ZA NJEGOVU PROVEDBU...

20 GODINA OESS-OVA KODEKSA PONAŠANJA U VOJNO-POLITIČKIM ASPEKTIMA SIGURNOSTI

Konferencija pod nazivom OSCE Code of Conduct on Politico-Military Aspects of Security: 20 Years Anniversary/Peer to peer Review Conference održana je od 30. rujna do 3. listopada Zagrebu, u organizaciji Središta za sigurnosnu suradnju – RACVIAC, u suradnji s OESS-om i Uredom Predsjednika Republike Hrvatske.

Kodeks ponašanja u vojno-političkim aspektima sigurnosti usvojen je 1994. godine i jedan je od glavnih OESS-ovih mehanizama za rješavanje globalnih sigurnosnih izazova. Odigrao je ključnu ulogu za europske zemlje koje su u procesu tranzicije htjele razviti demokratske vlade te institucije obrane i sigurnosti. Ove godine obilježava dvadeset godina od usvajanja, a svrha održane konferencije bilo je okupljanje visokih dužnosnika iz jugoistočne Europe koji su odgovorni za njegovu provedbu radi pružanja relevantnih

informacija o rezultatima implementacije u jugoistočnoj Europi tijekom zadnja dva desetljeća.

U uvodnom je obraćanju savjetnik za obranu u Uredu Predsjednika Zlatko Gareljić istaknuo da je to vrlo važna tema jer sigurnost i razvoj idu ruku pod ruku. "Bez sigurnosti građana, društva i država nema pretpostavki za kvalitetan život i razvoj. Također, potreba za unapređenjem sigurnosti i sustava na razini država i saveza istodobno zahtijeva razvoj gospodarskih, tehnoloških i obrazovnih sustava," rekao je Predsjednikov savjetnik te dodao da je danas Hrvatska demokratska zemlja, predana članica UN-a, EU-a i NATO-a, koja sudjeluje u nizu regionalnih inicijativa te održava partnerske odnose sa susjednim i drugim zemljama. Naglasio je nužnost poštivanja pravnih okvira i

okvira suradnje važnih za rješavanje svih otvorenih pitanja iz prošlosti, posebice u ovoj regiji. Zaključio je da je stoga obveza i odgovornost svake države da, za dobrobit svojeg društva i građana, nastavi tim putem unutar postojećih procesa.

István Gyarmati, ravnatelj Međunarodnog centra za demokratsku tranziciju i izvršni tajnik OESS-ova sastanka na vrhu održanog 1994. u Budimpešti, istaknuo je važnost Kodeksa kao jednog od prvih dokumenata koji obrađuje područje sigurnosti, ali je isto tako naglasio važnost revidiranja dokumenta kroz prizmu XXI. stoljeća: njegovih manjkavosti kao i novih izazova koje dokument iz 1994. nije mogao predvidjeti. "Treba razmišljati unaprijed i izići iz postojećih okvira, a kao prioritete treba postaviti regulaciju uporabe snaga sigurnosti, zatim primjenu novih tehnologija te se pri-

tom fokusirati prije svega na političku i pravnu obvezu država i drugih aktera," zaključio je Gyarmati.

Na uvodnoj sesiji sudionicima se obratio i osobni izaslanik OESS-a general Michele Torres, zatim ministar savjetnik u austrijskom veleposlanstvu Georg Diwald te pomoćnik ministra za međunarodnu suradnju Ministarstva obrane BiH Zoran Šajinović. Goste je dočekala Sanja Bujas-Juraga, načelnica Odjela za NATO i međunarodnu suradnju Ministarstva vanjskih i europskih poslova te direktor RACVIAC-a veleposlanik Branimir Mandić. Sudionici konferencije bili su predstavnici parlamenata, ministarstava vanjskih poslova, pravosuđa, obrane, nevladinih udruga i drugih institucija iz zemalja jugoistočne Europe koji su imali priliku predstaviti svoja iskustva u provedbi Kodeksa. ■

Petra KOSTANJŠAK, Foto: Služba VP-a

VOJARNA "CROATIA"

ZAVRŠNOM JE POKAZNOM VJEŽBOM U VOJARNI "CROATIA" OSAMNAEST PRIPADNIKA KATARSKIH ORUŽANIH SNAGA ZAVRŠILO TEČAJ OSIGURANJE I ZAŠTITA VIP ŠTIĆENIH OSOBA KOJI SE ODRŽAVAO OD 9. DO 26. RUJNA. PROVODILA GA JE PUKOVNIJA VOJNE POLICIJE HKOV-a, DOK JE NOSILAC ZADAĆE BILA SLUŽBA VOJNE POLICIJE GS OSRH...

Pripadnici OS-a Države Katar uspješno završili tečaj OSIGURANJE I ZAŠTITA VIP ŠTIĆENIH OSOBA

Svečanosti zatvaranja tečaja je uz predstavnike katarskog veleposlanstva prisustvovao zamjenik i izaslanik načelnika Glavnog stožera OSRH viceadmiral Ante Urlič koji je polaznicima podijelio certifikate te izrazio nadu da će se uspješna suradnja nastaviti i u budućnosti

Pratnja VIP osoba, njihov izlazak iz šticićenog prostora i ulazak u vozilo, uz razne nepredviđene situacije kao što je napad na šticićenu kolonu i izbjegavanje napada eksplozivnom napravom – sve su to nakon završetka trojednog tečaja pokazali njegovi polaznici, pripadnici Oružanih snaga Države Katar. Naime, završnom pokaznom vježbom u vojarni "Croatia" osamnaest je pripadnika katarskih snaga završilo tečaj VIP *Close Protection and Escort Security* (Osiguranje i zaštita VIP šticićenih osoba) koji se održavao od 9. do 26. rujna. Provodila ga je Pukovnja Vojne policije HKoV-a, dok je nosilac zadaće bila Služba Vojne policije GS OSRH.

Riječ je o osnovnom tečaju na kojem su polaznici stekli osnovna znanja i vještine, kao što su taktike, tehnike i procedure zaštite VIP osoba u mjestu i u pokretu, uporaba oružja u posebnim uvjetima, situacijska gađanja, sigurnosna vožnja. Zamjenik načelnika Službe Vojne policije GS OSRH brigadir Dražen Keser rekao je kako je tečaj bio vrlo intenzivan i dinamičan, s malo teorije, ali puno prakse i uvježbavanja. Završnu vježbu polaznici su izveli samostalno i pokazali što su naučili od instruktora

iz Satnije VIP osiguranja Pukovnije Vojne policije. Na početnom je dijelu tečaja bio prisutan i katarski brigadni general Ahmad Yousuf Al Jabir koji je nadgledao obuku pripadnika OS-a Države Katar. Načelnik Službe Vojne policije GS OSRH brigadir Tihomir Zebec primio je u radni posjet generala Al Jabira i tom ga prilikom upoznao sa spektrom sposobnosti koje ima VP OSRH te mu uručio knjigu *Vojna policija u izgradnji i očuvanju mira*.

Svečanosti zatvaranja tečaja je uz predstavnike katarskog veleposlanstva prisustvovao zamjenik i izaslanik načelnika Glavnog stožera OSRH viceadmiral Ante Urlič koji je polaznicima podijelio certifikate. "Čestitam vam. Obuka je bila vrlo zahtjevna i na visokoj razini, a nadam se da ćete stečena znanja prenijeti na druge kolege u vašoj zemlji," rekao je viceadmiral Urlič i pritom izrazio nadu da će se uspješna suradnja nastaviti i u budućnosti. Pripadnici OS-a Države Katar zahvalili su na gostoprimstvu i stručnosti hrvatskih domaćina te su u znak zahvalnosti viceadmiralu Urliču uručili plaketu.

Brigadir Keser također je čestitao polaznicima što su u kratkom vremenu

izvršno svladali vještine koje su i pokazali na završnoj vježbi. Inače, tečaj je dio bilateralne suradnje oružanih snaga dviju država, a Država Katar već je pokazala interes za nastavkom suradnje pa se tako očekuje obuka u obliku naprednog tečaja, no isto tako i uključivanje Oružanih snaga RH u drugim područjima obuke. Uz obuku u prostorima vojarnje "Croatia", polaznici su samostalno upravljali vozilima na javnim prometnicama te uvježbavali vještine VIP osiguranja na javnim mjestima, u hotelima, restoranima – dakle, u svim

onim situacijama gdje se VIP osobe štite tijekom redovitih aktivnosti. "Organizirali smo također obilazak Plitvičkih jezera, zatim Islamskog centra u Rijeci čiju je izgradnju financirala Država Katar te posjet Hrvatskoj ratnoj mornarici," rekao je brigadir Keser i pritom naglasio da uspješna provedba tečaja nikako ne bi bila moguća bez napora i zalaganja instruktora Vojne policije koji su svojim profesionalnim pristupom animirali polaznike da aktivno sudjeluju, pitaju i usvajaju što je više moguće znanja i vještina. ■

VIJESTI IZ OSRH

Zajednička obuka austrijskih i hrvatskih specijalnih snaga

U pomorskoj bazi "Sveti Nikola" u Splitu i na širem području splitskog akvatorija provedena je od 8. do 19. rujna bilateralna vojna suradnja specijalnih snaga OSRH i OS-a Republike Austrije. Suradnja se temeljila na zajedničkoj obuci uvježbavanja Nasilno zauzimanje broda (*Visit Board Search Seizure – VBSS*), pripadnika Bojne za specijalna djelovanja te pripadnika Snaga za specijalne operacije (*Jagdkommando*).

Svrha uvježbavanja zajedničke obuke uspješno je izvršenje zadaća u području pomorskih operacija te zadaća protuterorističke borbe na vodnom dijelu teritorija Republike Hrvatske i u međunarodnim vojnopomorskim operacijama. Obučni sadržaji integrirani su u cjelinu koja ima za cilj provođenje složenih aktivnosti na razini postrojbe, a služe kao potpora operativnoj i strateškoj razini rukovođenja i zapovijedanja u OSRH. Uvježbavani su pripadnici timova za pomorske operacije presretanja (*Maritime interdiction operations – MIO*) i operatori na desantnim gumenim čamcima (DGČ) s ciljem stjecanja znanja i vještina u provedbi operacija presretanja broda, ukrcavanja, preuzimanja kontrole nad brodovima pomorskim i zračnim putem iz DGČ-a i helikoptera u dnevno-noćnim uvjetima. Teme obuke proizlaze iz područja pomorskih operacija i obuhvaćaju helikoptersko desantiranje na brod tehnikom brzog konopa, desantiranje na brod korištenjem brzih desantnih čamaca, desantiranje na brod iz mora, kretanja na brod i unutar broda (paluba, hodnici, stubišta, prolazi između tereta i sl.), način i postupke postupanja s osobama koje se nalaze na brodu, pravilnu uporabu DGČ-a, pomorsku navigaciju te nasilno zauzimanje otehtih brodova iz DGČ-a. Suradnja s pripadnicima specijalnih postrojbi OS-a Republike Austrije provedena je iznimno uspješno. Stečen je niz novih iskustava koja će biti primijenjena u budućim obučnim događajima. Tijekom uvježbavanja pripadnici BSD-a i Jagdkommando pokazali su visoku razinu profesionalnosti i motivacije za izvršenje svih zadaća te za unapređivanje sposobnosti rada u međunarodnom vojnom okruženju. OJI

General Kevin McNeely posjetio HVU

U sklopu posjeta Republici Hrvatskoj, zamjenik J5 u Zapovjedništvu američkih oružanih snaga za Europu brigadni general Kevin McNeely susreo se 26. rujna sa zapovjednikom Hrvatskog vojnog učilišta general-pukovnikom Slavkom Barićem.

General Barić upoznao je generala McNeelyja s novim sveučilišnim studijskim programima i međunarodnom vojnom suradnjom s partnerima u regiji na polju vojne izobrazbe.

General McNeely zahvalio je na suradnji

HVU-a i Ureda za obrambenu suradnju (*Office of Defense Cooperation – ODC*) i pohvalio osnivanje sveučilišnih studijskih programa kao dobru inicijativu koja pridonosi stabilnosti u regiji.

Prodekan za suradnju i razvoj Dekanata HVU-a brigadir Slobodan Čurčija održao je izlaganje Mogućnosti koje HVU daje u smislu izobrazbe i obuke vojske, dočasnika i časnika te stranih polaznika, uz postojeću i buduću suradnju s američkim partnerima.

Z. Lovašen

DJELATNICI PRAVOSUDNE POLICIJE U BSD-U

Bojna za specijalna djelovanja po drugi je put ove godine domaćin sudionicima dopunske izobrazbe službenika osiguranja pravosudnih tijela. Gosti delničke vojarne "Drgomalj" bili su od 22. do 26. rujna pravosudni policajci s područja cijele Hrvatske.

Voditelj ovogodišnjeg projekta dopunske izobrazbe službenika Pravosudne policije, ujedno i voditelj Pododsjeka osiguranja Grada Zagreba je Marko Sabljak. Služba osiguranja pravosudnih tijela Uprave za organizaciju pravosuđa projekt provodi sukladno programu Taktičko postupanje u incidentnim situacijama, rukovanje naoružanjem i kondicijski trening Pravosudne policije.

U kapelici vojarne "Drgomalj" služena je

sveta misa koju je predvodio vojni kapelan pater Mirko Vukoja. Gosti i pripadnici BSD-a pomolili su se i zapalili svijeće kod spomen-križa u znak sjećanja na sedamdeset i četiri pripadnika specijalnih postrojbi MORH-a i OSRH, kao i za sve poginule policajce i branitelje koji su u Domovinskom ratu svoje živote položili za samostalnost Republike Hrvatske.

Voditelj ovogodišnje dopunske izobrazbe službenika Pravosudne policije Marko Sabljak zahvalio je zapovjedniku BSD-a pukovniku Perici Turaliji na uspješnoj trogodišnjoj suradnji i pružanju potpore izobrazbi pravosudnih policajaca.

OJI

Započela Visoka dočasnička izobrazba

Osmog rujna započela je na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" izobrazba polaznika 13. naraštaja 4. razine dočasničke izobrazbe. U naraštaju je 16 polaznika, od toga 13 iz OSRH te po jedan iz Republike Makedonije, Republike Slovenije te Bosne i Hercegovine. Prvog su dana obišli Hrvatsko vojno učilište, a prigodom početka izobrazbe pozdravio ih je prvi dočasnik HVU-a časnički namjesnik Ivan Grudenić i zapovjednik Dočasničke škole pukovnik Zdenko Šakota istaknuvši važnost te

vrste izobrazbe za karijeru dočasnika. Polaznici su smješteni u novouređenom objektu HVU-a u kojem su i polaznici Zapovjedno-stožerne i Ratne škole. Tijekom prvog tjedna izvršena je ulazna provjera motoričkih sposobnosti svih polaznika trinaestog naraštaja 4. razine dočasničke izobrazbe. Organiziran im je i obilazak Zagreba te posjet Muzeju grada Zagreba.

Dočasnička izobrazba traje deset mjeseci, a program obuhvaća 20 nastavnih predmeta.

OJI

Foto: G. Seretin

SURADNJA U PLANIRANJU HELIKOPTERSKIH ZADAĆA U 91. ZRAKOPLOVNOJ BAZI

U 91. zrakoplovnoj bazi HRZ-a i PZO-a u vojarni "Lučko" sredinom rujna završena je četverodnevna aktivnost u kojoj je sudjelovao četveročlani tim pripadnika zrakoplovne komponente Nacionalne garde Minnesote predvođen pukovnikom Garyjem Jorgensenom, pripadnici Eskadrile višenamjenskih helikoptera (EVH) 91. zb i Bojne za specijalna djelovanja, pristožerne postrojbe Glavnog stožera OSRH. Kontinuiranom i konstruktivnom suradnjom zrakoplovne komponente NG-a Minnesote i Eskadrile višenamjenskih helikoptera 91. zb razmijenjena su iskustva koja se nadograđuju na dosadašnju zajedničku obuku. Elementi kojima se bavila navedena aktivnost izravno su povezani na zadnju zajedničku suradnju koja se odvijala u travnju ove godine. Zaokružen je proces suradnje kojem su osnovne značajke i ciljevi bili usmjereni na provedbu operacija zajedno sa snagama za posebne namjene. Uspješno je proveden proces u kojem posade helikoptera EVH planiraju i provode operacije. U odnosu na zadnju suradnju s NG-om Minnesote, tijekom ove aktivnosti ponovljen je teorijski dio i nadograđen praktičnom provedbom letačke misije. U zajedničku su suradnju uspješno bili uključeni i pripadnici Bojne za specijalna djelovanja koji su svojim iskustvom i sudjelovanjem u procesu planiranja i provedbe omogućili dostizanje željene razine sposobnosti. Posade su uspješno ovladale procesom planiranja i samim vođenjem formacije helikoptera u zahtjevnim suvremenim misijama što je bio jedan od ciljeva suradnje.

Novostečena znanja i iskustva bit će korištena u cilju dogradnje i razvoja sposobnosti grane HRZ-a i PZO-a te uklapanja u buduće planove preduputne obuke snaga za NATO i EU vođene operacije.

Pukovnik Jorgensen izjavio je da je iznimno zadovoljan nastavkom suradnje s pripadnicima OSRH, a pripadnik američkog tima bojnik Jeremy Degier dodatno je objasnio: "U cilju povećanja interoperabilnosti nastavlja se partnerstvo NG-a Minnesote i OSRH. Fokus našeg šestog posjeta bio je usmjeren na planiranje zračnog desanta specijalne postrojbe što je kulminiralo letom dvaju helikoptera EVH u paru i provođenjem planirane zadaće. Ponosni smo što možemo surađivati s profesionalnim pripadnicima Eskadrile višenamjenskih helikoptera 91. zb i Bojne za specijalna djelovanja."

G. Seretin

BRUNSSUM PROSLAVIO 70. GODINA OD OSLOBOĐENJA U DRUGOM SVJETSKOM RATU

Tijekom rujna u nizozemskom je Brunssumu proveden niz aktivnosti s jednim ciljem – izrazom zahvalnosti osloboditeljima grada u Drugom svjetskom ratu. JFC Brunssum s oduševljenjem je prihvatio potporu dijela tih događaja pa je tako 22. rujna sudjelovao u povorci 50 sudionika tim lijepim gradićem. Priliku da uveličaju svečanost u povorci koja je predstavljala JFC Brunssum imala su i dva pripadnika OSRH raspoređena u JFCBS: satnik Mario Bujanić i stožerni narednik Nikica Kobašić kojem je pripala i čast da nosi zastavu JFC-a Brunssum.

OJI

Obilježen Dan Vojne kapelanije HVU-a

Foto: Marija Sever

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" obilježen je 29. rujna Dan Vojne kapelanije i blagdan zaštitnika HVU-a svetog Mihovila Arkandela. Koncelebriranu svetu misu predvodio je vojni ordinarij monsijor Juraj Jezerinac u nazočnosti vojnog kape-

lana p. Zorana Vujičića. Svečanom obilježavanju Dana Vojne kapelanije i svetoj misi nazočio je zapovjednik HVU-a general-pukovnik Slavko Barić, zamjenik zapovjednika komodor Tihomir Erceg kao i mnogobrojni djelatnici Učilišta.

Z. Lovašen

Foto: Marija Sever

POČELA NASTAVA KADETIMA NOVIH STUDIJSKIH PROGRAMA HVU-a

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" započela je 22. rujna nastava prvom naraštaju kadeta novih sveučilišnih studijskih programa. Kadeti Vojnog inženjerstva, njih 49, započeli su školovanje matematikom, dok su kadeti Vojnog vođenja i upravljanja, ukupno 45 polaznika, svoje školovanje započeli tjelesnim odgojem. Na obama je studijima školovanje započelo 94 kadeta i kadetkinja, među kojima su i

polaznici iz partnerskih zemalja: dvoje iz Bosne i Hercegovine, jedan iz Crne Gore i jedan polaznik iz Republike Makedonije.

Kadetima Vojnog inženjerstva obratio se prodekan za suradnju i razvoj Dekanata Hrvatskog vojnog učilišta brigadir Slobodan Čurčija, a dr. sc. Anamari Nakić s Fakulteta elektrotehnike i računarstva održala je prve satove matematike.

Z. Lovašen

Novi glavni tajnik NATO-a vodio sjednicu

Prvog je dana u Bruxellesu, na konferenciji za novinare, Stoltenberg označio tri cilja kojima će se posvetiti: održavanje NATO-a snažnim, rad s partnerima kojim će se postići stabilnost NATO-ova susjedstva te održavanje veze između Europe i Sjeverne Amerike čvrstom poput stijene...

Dok je Jens Stoltenberg bio premijer, norveška se obrambena potrošnja neprekidno povećavala tako da je ta skandinavska država jedan od saveznika koji za svoju sigurnost izdvaja najviše po stanovniku

Pripremio Domagoj VLAHOVIĆ, foto NATO

Norveški premijer u dvama razdobljima, od 2000. do 2001. te od 2005. do 2013., zastupnik u državnom parlamentu, dvostruki ministar (industrije i energije te financija), državni tajnik u Ministarstvu okoliša... najbitnije su dužnosti koje je Jens Stoltenberg obnašao u svojoj zemlji prije no što je 1. listopada kao novi glavni tajnik NATO-a prvi put vodio sjednicu Sjevernoatlantskog vijeća.

Jens Stoltenberg ima kvalifikacije primjerene trenutku u kojem se nalazi Savez. Dok je bio premijer, norveška se obrambena potrošnja neprekidno povećavala tako da je skandinavska država jedan od saveznika koji za svoju sigurnost izdvaja najviše po stanovniku. Nadalje, zalagao se i za transformaciju domaćih oružanih snaga, najviše u smjeru modernih kapaciteta za razmještanje. Često je apelirao na to da se NATO fokusira na sigurnosne izazove koji izbijaju blizu teritorija država članica te snažno podupirao što čvršću transatlantsku suradnju i ravnopravniju podjelu *sigurnosnog tereta*. Što se tiče odnosa prema Europskoj uniji, vidi je kao organizaciju koja je glede pitanja sigurnosti komplementarna s NATO-om.

Prvog je dana u Bruxellesu, na konferenciji za novinare označio tri cilja kojima će se posvetiti: održavanje NATO-a snažnim, rad s partnerima kojim će se postići stabilnost NATO-ova susjedstva te održavanje veze između Europe i Sjeverne Amerike *čvrstom poput stijene*.

U prvom se obraćanju nasljednik Danca Andersa Fogha Rasmussena najviše doticao situacije na istočnim i južnim granicama Saveza te s tim u svezi posjeta Poljskoj i Turskoj. Podsjetivši na samit u Walesu i odobreni Akcijski plan za spremnost, rekao je da će se NATO-ove zračne ophodnje iznad Baltika nastaviti, kao i nazočnost mornaričkih komponenti u Baltičkom i Crnom moru te rotacija snaga na vojnim vježbama u istočnoj Europi. Nove NATO-ove snage za brzi odgovor, tzv. VJTF (*Very High Readiness Joint Task Force*) ili *Spearhead Force*, kako ih je tom prilikom nazvao, trebale bi biti definirane oblikom i ustrojem do sastanka ministara obrane NATO-a u veljači 2015. Podržavajući neovisnu, suverenu i stabilnu Ukrajinu, NATO od Rusije očekuje jasnu promjenu djelovanja koja bi ih uskladila s međunarodnim pravom te obvezama i odgovornostima najveće države svijeta. NATO će početi

prvi put Sjevernoatlantskog vijeća

implementirati fondove koji će podupirati Ukrajinu u četirima područjima: teme, logistika, zapovijedanje i nadzor te rehabilitacija ranjenih vojnika. Što se tiče krize vezane uz tzv. ISIS, NATO je spreman poduprijeti moguće zahtjeve iračkih vlasti koji bi išli u smjeru ojačavanja njihovih kapaciteta kako bi se mogli sami obraniti. Stoltenberg je podržao i udare SAD-a, drugih saveznika i regionalnih partnera jer je ISIS odgovoran za strašne masakre. Spomenuo je i NATO-ove PZO sustave Patriot koji pridonose sigurnosti saveznika Turske, a članak 5. bit će primijenjen bude li Turska na bilo koji način napadnuta.

Govoreći o ISAF-u, Stoltenberg je istaknuo da je riječ o operaciji koja je udružila četvrtinu svjetskih nacija i u nedavnoj prošlosti stvorila najveću

koaliciju. Pozdravio je Memorandum o statusu snaga potpisan 30. rujna između NATO-a i Afganistana koji je dao pravnu podlogu za početak misije *Resolute Support* 2015. godine.

Glavni tajnik nije zaobišao ni aktualnu temu obrambenih proračuna država članica, naglasivši: "U Savez moramo ulagati politički i financijski. Moramo ulagati više i bolje. U Walesu smo se dogovorili da promijenimo trend smanjenja obrambenih proračuna i povećavamo ih u nadolazećem desetljeću. Promatrat ćemo svoj napredak svake godine te zadržati to pitanje na dnevnom redu sljedećih samita i sastanaka ministara obrane. NATO mora imati pravi omjer trošenja, sposobnosti i političku volju da čini ono što mora činiti. Mislim da je to ključno."

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Lietuvos kariuomenė

DANSKI OPHODNI BRODOVI ZA PORTUGAL

Vrlo je vjerojatno da će se portugalska ratna mornarica odlučiti za nabavu četiriju modularnih ophodnih brodova od Danske, razvijenih u skladu s danskim konceptom Standard Flex (Stanflex). Uz tehničku potporu časnika svoje ratne mornarice (*Marinha Portuguesa*), portugalska uprava za nabavu (*Direção-Geral de Armamento e Infra-Estruturas de Defesa - DGAIED*) trenutačno pregovara o nabavi četiriju ophodnih brodova klase Flyvefisken (odnosno Stanflex 300/SF300) u vlasništvu danskog ministarstva obrane. Međutim, prema izjavama člника portugalske mornarice, do 24. rujna ove godine nije određen točan datum potpisa ugovora niti su potvrđeni vremenski rokovi o isporuci plovila.

Danska je ratna mornarica u siječnju 2012. povukla iz operativne uporabe zadnji višenamjenski ophodni brod klase Flyvefisken (Standard Flex 300) *Havkatten* (P552). Ukupno je izgrađeno 14 brodova u trima serijama koje su se razlikovale prije svega po operativnim značajkama te propulzijskom sustavu. Tri su plovila u ožujku 2007. prodana litavskoj ratnoj mornarici (slika gore). Brodovi klase Flyvefisken projektirani su primjenom inovativnog modularnog dizajna: imaju standardni trup u koji se može smjestiti kontejnerizirano naoružanje ili sustavi što im omogućuje iznimno brzu promjenu uloga u roku od 48 sati. Kontejneri su dimenzija 3,5 x 3 x 2,5 metra. Jedan se kontejner smješta na pramac, a preostala tri na krmenu palubu iza nadgrađa i dimnjaka. Nadalje, brodovi su građeni na načelu sendvič konstrukcije: sloj staklenih vlakana s objiju strana jezgre izrađene od PVC sačaste pjene.

M. PTIĆ GRŽELJ

STIGAO JE

U jednom od svojih postrojenja, smještenom u West Palm Beachu, Florida, svjetski je poznat proizvođač helikoptera Sikorsky predstavio 2. listopada prvi prototip potpuno novog helikoptera s dvostrukim rotorom S97 Raider. Odmah nakon predstavljanja započela je faza letačkih ispitivanja, a prvi pravi

let očekuje se do kraja tekuće godine. Čelništvo Sikorskog objavilo je da je vrlo zadovoljno brzinom razvoja jer su prvi planovi o letjelici budućnosti objavljeni prije samo četiri godine. Osnova je prototipa Raidera eksperimentalni helikopter X-2. No, veći je od njega i teži, mase oko pet tona, a

Foto: Israel Defense Forces

OPERATIVNOST PRVE IZRAELSKE

Prva od ukupno tri podmornice klase Dolphin (Type 800), sa zračno neovisnom (AIP) propulzijom, imena *Tanin* te namijenjena izraelskoj ratnoj mornarici, doplovila je 23. rujna u matičnu luku Haifu. Izgrađena je u njemačkom brodogradilištu tvrtke Howaldtswerke-Deutsche Werft koja je dio grupacije ThyssenKrupp Marine Systems (TKMS). Prve su dvije podmornice sa zračno neovisnom propulzijom naručene 2006. i modificirane su inačica postojećih pod-

mornica klase Dolphin. Modifikacija se prije svega očituje u novoj vrsti propulzije, sličnoj onoj ugrađenoj u njemačke podmornice Type 212, uz neke druge, manje izmjene. Ukupna je vrijednost akvizicije iznosila oko 1,3 milijarde dolara, a njemačka vlada snosi

Ulazak u operativnu uporabu druge podmornice, nazvane *Rahav*, očekuje se početkom sljedeće godine, dok bi treća, još uvijek neimenovana, trebala postati aktivnim plovilom izraelske mornarice tijekom 2017.

RAIDER!

uz posadu ima mjesta za šest osoba koje mogu izvršavati borbene misije odnosno zadaće. No, unatoč veličini, u Sikorskom kažu da će biti kombinirana s velikom brzinom letjelice koja bi mogla dostizati izvanrednih 400 km/h.

D. VLAHOVIĆ

Tvrtka Sikorsky nudi Raider američkoj kopненоj vojsci za zamjenu njezine flote helikoptera OH-58D Kiowa Warrior, ali sigurno je da računa i s drugim naručiocima.

AIP PODMORNICE

troškove trećine vrijednosti plovila. Tijekom 2011. naručena je i treća modificirana podmornica. Ukupna vrijednost nabave iznosi milijardu eura, a financirat će je izraelska mornarica. U lipnju 2011. Njemačka je prihvatila podmiriti 135 milijuna eura od ukupne vrijednosti treće podmornice. Izrael u operativnoj uporabi već ima tri podmornice klase Dolphin

s klasičnom dizelsko-električnom propulzijom. Klasu Dolphin ukupno će činiti šest podmornica i pretpostavlja se kako će sve biti smještene u matičnoj luci Haifi koja je tijekom razvoja projekta, a i same gradnje, proširena i prilagođena upravo novoj seriji podmornica i ujedno opremljena specijaliziranim dokom za spomenute potrebe.

M. PTIĆ GRŽELJ

POKUSNA PLOVIDBA NOSAČA HELIKOPTERA IZUMO

Visoki dužnosnici japanskih pomorskih snaga (JSDF) objavili su kako je 29. rujna iz japanskog brodograđilišta tvrtke IHI Marine United (IHIMU) u Isogou, Yokohama, prvi helikopterski razarač (razarač nosač helikoptera) nove klase, imena Izumo (oznake DDH 183) započeo prvu seriju šestomjesečnih pokusnih plovidbi i ispitivanja. Ulaskom u operativni sastav koji je predviđen za ožujak 2015., spomenuto će plovilo postati najveći brod u floti japanskih pomorskih snaga. U skladu s dosadašnjim planovima, novu klasu nosača helikoptera činit će dva plovila, a vrijednost prvog broda u klasi procjenjuje se na 1,5 milijardu dolara te će ujedno zamijeniti razarače klase Shirane koji su izgrađeni sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Veliki razarač potpuno ravne palube pobudio je interes i susjednih država i šire javnosti jer jako podsjeća na klasični nosač zrakoplova.

Projekt nove klase nosača helikoptera Izumo poznat je i pod projektom oznakom 22DDH. Brod ima 248 m dugu sletnu palubu, širinu 38 m, projektni gaz 7,5 m, standardnu istisninu 19 800 t, a maksimalna istisnina iznosi 27 000 t. Ukupna instalirana snaga pogonskog sustava iznosi 84 000 kW u COGAG konfiguraciji pri čemu su četiri plinske turbine uparene na dvije osovine, a trebao bi postizati maksimalnu brzinu veću od 30 čvorova. Na svakom pojedinom plovilu bit će moguće smjestiti do devet helikoptera (sedam ASW i dva SAR helikoptera), a od temeljnog naoružanja bit će opremljen sustavom za blisku borbu i dvama sustavima za protuzračnu borbu Sea RAM. Protupodmorničko naoružanje uključivat će mobilne mamce te plutajuće akustične uređaje za ometanje. Posadu će činiti 970 mornara, vojnika i časnika.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: US Naval Institute

Glavna će zadaća novog nosača helikoptera biti protupodmorničko djelovanje te nadzor graničnog područja, ali i pomoć u saniranju posljedica katastrofa.

USAF-u ISPORUČEN PRVI A-29 SUPER TUCANO

U sklopu tvorničkog pogona tvrtki Sierra Nevada Corporation (SNC) i Embraer, u Jacksonvilleu na Floridi obavljena je 26. rujna s predstavnicima američkog ratnog zrakoplovstva (USAF) svečana primopredaja školsko-borbenog turboelisičnog aviona A-29 Super Tucano. Primopredaji je prisustvovao i zapovjednik afganistanskog RZ-a general-bojnik Abdul Wahab Wardak. Riječ je o prvom od ukupno 20 naručenih aviona u sklopu programa Light Air Support (LAS) koji je Pentagon pokrenuo početkom 2012. s ciljem opremanja afganistanskog RZ-a. Vrijednost ugovora procjenjuje se na 427 milijuna američkih dolara, a uz is-

poruku aviona obuhvaća i isporuku trenažnih sustava, nekoliko radnih platformi za planiranje i raščlambu letačkih/borbenih zadaća, veće količine zamjenskih dijelova, potrošnog materijala, alata i tehničke dokumentacije. Važan se dio ugovora odnosi na obuku američkih pilota i zrakoplovnih tehničara za instruktore koji će potom provoditi tijekom četiri godine obuku s pripadnicima afganistanskog RZ-a (za 30 pilota i 90 zrakoplovnih tehničara). Trenutačno se osam aviona A-29 Super Tucano nalazi u različitim fazama završnog sklapanja (za svaki je potrebno oko 80 radnih dana), te bi do sredine 2015. svi trebali biti

isporučeni USAF-u. Tijekom prve polovine 2015. očekuje se početak obuke prve skupine afganistanskih pilota i zrakoplovnih tehničara u američkoj zrakoplovnoj bazi Moody. Avioni A-29 Super Tucano na afganistanskom će se nebu koristiti za zadaće izviđanja i nadzora iz zraka (*Intelligence, Surveillance & Reconnaissance* – ISR) te za protupobunjeničku borbu. Inicijalno bi se nadopunjavali afganistanskim borbenim helikopterima Mil Mi-35 čije se povlačenje iz operativne uporabe očekuje 2016., a nakon toga bili bi okosnica borbene komponente afganistanskog RZ-a.

I. SKENDEROVIĆ

Foto: MND Vietnam

NOVI VIJETNAMSKI OPHODNI BROD

Vijetnamska ratna mornarica primila je u operativnu uporabu četvrti ophodni brod oznake Project TT400TP (HQ 275), a svečanost primopredaje održana je 25. rujna u matičnoj luci Hai Phong. Prema objavi u glasniku vijetnamskih oružanih snaga, zamjenik zapovjednika vijetnamske ratne mornarice kontraadmiral Nguyen Van Ninh potpisao je početkom listopada 2011. s brodograđevnom kompanijom Hong Ha Shipbuilding Company i brodogradilištem Ba San Shipyard ugovor o gradnji broda. Uvjeti, rokovi, kao ni financijski detalji, nikad nisu otkriveni. Pretpostavlja se kako je ugovor dio modernizacijskog programa vijetnamske ratne mornarice, kao i nastojanja da se unaprijede sposobnosti radi učinkovitijeg upravljanja i dobre zaštite obalnog područja, okolnih mora i otoka. Spomenuti je ugovor dodatak osnovnom ugovoru

o gradnji plovila klase TT400TP koja su u suradnji s ruskim brodograđevnim kompanijama izgrađena za potrebe vijetnamske mornarice. Brodovi Project TT400TP duljine su 54,16 m, širine 9,16 m te najveće istisnine 480 tona. Maksimalna brzina iznosi 32 čvora, doplov 2500 NM pri krstarećoj brzini od 15 čvorova, autonomija 30 dana, a posadu čini 35 članova.

M. PTIĆ GRŽELJ

Temeljno naoružanje čini glavni top AK-176 kalibra 76 mm, radarski navođen šestocijevni sustav za blisku borbu AK-630 kalibra 30 mm te dva protuzračna topa kalibra 14,5 mm. Brod je opremljen gumenjakom s tvrdim dnom smještenim na desnom boku.

Foto: Thales Group

F90 NOVA PUŠKA ZA AUSTRALSKU VOJSKU

Australsko ministarstvo obrane potpisalo je krajem rujna s tvrtkom Thales Australia ugovor na temelju kojeg je naručena početna količina novih jurišnih pušaka F90. Zasad se u javnosti ne navode konkretni podaci u vezi s količinom naručenih pušaka niti vrijednost ugovora, osim da se sredinom 2015. očekuje sklapanje novog većeg ugovora u kojem će biti objavljene sve pojedinosti. Nova jurišna puška F90 poboljšana je inačica puške F88 koju Australci trenutačno koriste. Rezultat je razvojnog programa Project Land 125 Phase 3C pokrenutog prije nekoliko godina s ciljem modernizacije pješćakog naoružanja australskih oružanih snaga, a svjetskoj je javnosti prvi put predstavljena u lipnju 2012. na međunarodnom velesajmu vojne tehnike Eurosatory u Parizu. Izvorni je naziv nove puške EF88 (Enhanced F88), dok je F90 naziv izvozne inačice. Kao i prethodnicu, i F90 odlikuje *bullpup* dizajn koji joj je omogućio veću brzinu zrna

i veću kinetičku energiju pri udaru na cilj. Pri mjenom nove generacije polimernih materijala masa puške smanjena je za prosječno 0,5 kg. Kalibar je ostao jednak, 5,56 x 45 mm, a može se ugraditi podcijevni bacač granata SL40 Steyr Mannlicher kalibra 40 x 46 mm kojim je zamijenjen dosadašnji bacač granata M203PI. Na jednu od tri *picatinny* šine moguće je postaviti i optički ciljnik Trijicon ACOG s uvećanjem od jedan i pol do tri i pol puta. Jurišna puška F90 ima pet podinačica: F90, F90(G) (s podcijevnim bacačem granata), F90M (*Marksman* inačica s produljenom cijevi), F90M(G) i F90CQB (*Close Quarters Battle* – sa skraćenom cijevi). Masa temeljne inačice F90 iznosi 3,25 kg (inačica F90(G) ima masu od 4,1 kg), duljina puške je 700 mm, dok je duljina cijevi 407 mm. Kadenca paljbe je 750 metaka u minuti, brzina zrna 972 m/s, dok je doomet 305 m.

Thales Australia najavljuje kako u idućem razdoblju sa svojom puškom F90 namjerava sudjelovati na francuskom natječaju za zamjenu postojeće jurišne puške FAMAS (*Fusil d'Assaut de la Manufacture d'Armes de Saint-Étienne*).

I. SKENDEROVIĆ

Dok su daljinski upravljane vatrene stanice manjeg kalibra postale moderni standard obrambenog oružja za većinu oklopnih vozila (od oklopnih kamiona do tenkova), srednji kalibar i veći domet omogućuju dosezanje ciljeva na većim udaljenostima i nude bolje ofenzivne sposobnosti

KOPNENA VOJSKA

S razinom zaštite 1, belgijska stanica CPWS ima masu od 750 do 800 kg, ovisno o ugrađenom topu. Masa može znatno rasti s povećanjem stupnja zaštite

**DALJINSKI UPRAVLJAN
SREDNJEJEG KAMIONA**

Vedran SLAVER

Daljinski upravljane kupole relativno su nov izum, a razvile su se iz daljinski upravljanih vatrenih stanica. Moglo bi se uvjetno reći da daljinske kupole spajaju najbolje od dvojega: pružaju oklopnu zaštitu oružja, streljiva, ciljničkog i drugih sustava (i posade) kao klasične kupole, a istodobno ne zauzimaju prostor u tijelu oklopnog vozila što je pak odlika klasičnih daljinski upravljanih vatrenih stanica. Nadalje, potrebna oklopna zaštita načelno je manja nego za kupole s posadom te se tako osigurava i manja masa sustava. Nedostatak u odnosu na klasične kupole je da ciljač i zapovjednik vozila, smješteni u tijelu vozila, imaju slabiji pregled situacije jer manje-više ovise samo o onom što vide preko kamera. Neki su proizvođači daljinski upravljanih kupola, među-

tim, pronašli način da to barem djelomično kompenziraju.

S BLISKOG ISTOKA

Na osnovi iskustva sa svojom vatrenom stanicom Samson 30 Mk1, izraelski je Rafael razvio inačicu Mk 2 čiji je top ATK Mk44 30 mm zaštićen

oklopnom kupolom NATO-ove razine zaštite 1 uz mogućnost dizanja do razine 4 s dodatnim kompletima oklopa. Kupola ima relativno nisku siluetu pa je i manja meta. Top Mk44 ima raspon elevacije od -20 do +60 stupnjeva te sustav dvostrukog punjenja gdje svaki od dvaju spremnika streljiva sadrži do 100 granata. Uz glavni top s desne strane spregnuta je strojnica 7,62 mm ili bacač granata 40 mm. Na dnu kupole je otvor kroz koji posada može vršiti održavanje i popunu streljivom bez napuštanja unutrašnjosti vozila. Ciljač i zapovjednik imaju svaki svoj dvoosovinski žirostabilizirani optički ciljnički blok. Ciljačev je blok smješten uz top, dok se zapovjednikov nalazi na gornjoj strani kupole i izvlači

se iz z a -štitne kutije. Radi poboljšanja pregleda situacije, na krovu kupole postavljen je i otvor kroz koji zapovjednik vozila može izravno promatrati okoliš kao kod klasične kupole s posadom. Samson 30 Mk2 može nositi i dvije vođene protuoklopne rakete Rafael Spike (MR, LR ili ER) čiji su izvlačivi lanseri smješteni u zaštićenom kućištu. Glavni top može biti zamijenjen po želji kupca

i nekim drugim oružjem kalibra 23 do 40 mm zapadnog ili istočnog podrijetla. Jednako načelo vrijedi i za raketno naoružanje. Ovisno o konfiguraciji kupole, masa joj iznosi između 1400 i 2400 kg.

AMERIČKE KOMPONENTE ZA PUMU

Njemački je KMW na sajmu AUSA 2013 predstavio kupolu IWS 35 (*Independent Weapon Station 35 mm*). Ima određene značajke kupole s posadom koju je KMW razvio za borbeno vozilo pješništva Puma. Prije svega se to odnosi na panoramski periskop koji pruža bolji pogled u usporedbi s rješenjima koja koriste TV kamere. Prikazani je prototip kupole naoružan topom ATK Bushmaster III 35 mm i spregnutom teškom strojnicom ATK 12,7 mm. Top ima najveću elevaciju od +35 stupnjeva dok strojnica dostiže i +65 stupnjeva, a donja je granica elevacije jednaka za oba oružja i iznosi -10 stupnjeva. Oba su oružja potpuno stabilizirana. Za punjenje topa odabrano je rješenje bez redenika u obliku Meggittova automatskog punjača koji sadrži 65 granata osnovnog streljiva i 11 granata sekundarnog streljiva. Predstavljena konfiguracija nije imala mogućnost popune streljivom iznutra, no prema riječima KMW-a, predviđena je i takva opcija.

Strojnica ATK 12,7 mm također ima sustav dvostrukog punjenja i spremnik s 250 metaka. Bez streljiva i sa zaštitom razine 2, kupola IWS 35 ima masu od oko tri tone, odnosno tri i pol tone sa svim streljivom. Predstavljeno je prototip kupole imao velik udio američkih komponenti (stabilizacijski sustav, naoružanje i punjač) pa se pretpostavlja da bi mogla biti kandidat za programe Ground Combat Vehicle i Amphibious Combat Vehicle. Kupola IWS 35 može biti opremljena i drugim topovima.

KONKURENCIJA ZA EBRC

Belgijski proizvođač kupola Cockerill Maintenance and Ingénierie (CMI) nudi zaštićenu daljinski upravljaju stanicu CPWS 20-25-30. Riječ je o sustavu koji omogućuje popunu streljivom iz vozila. Elevacija oružja iznosi od -10 do +45 stupnjeva, ima dnevno-noćni stabilizirani ciljnik s elevacijom od +60 stupnjeva i s laserskim daljinomjerom. Spremnik streljiva ima kapacitet od 150 granata. Kao i Rafaelov Samson, CPWS je opremljen otvorom za zapovjednika vozila. S razinom zaštite 1, CPWS ima masu od 750 do 800 kg, ovisno o ugrađenom topu, a masa može znatno rasti s povećanjem stupnja zaštite. Cockerill također nudi i seriju modularnih kupola srednjeg kalibra za dvočlanu posadu, s topovima u rasponu od 25 do 40 mm, a za top do 50 mm potrebne su određene izmjene konstrukcije. Uobičajen raspon elevacije iznosi od -20 do +60 stupnjeva, dok s ATK topovima dostiže i +75 stupnjeva. Početna je zaštita oklopa razine 1 i može rasti do razine 5 s dodatnim oklopnim. Inačica kupole s topom CTAI s teleskopskim streljivom 40 mm napravljena je za oklopno vozilo Panhard Sphinx koje konkurira za program francuske vojske EBRC (buduća zamjena za AMX-10RC).

SVESTRANA OBRANA

U konkurenciji za EBRC još su dvije kupole. Jedna je, sukladno zahtjevu francuske vojske, Nexterova T40 za dvočlanu posadu, s topom CTAI 40 mm s teleskopskim streljivom.

E KUPOLE LIBRA

KOPNENA VOJSKA

Foto: Rafael

Stanica Samson 30 Mk II razvijena je na osnovi prethodnice s oznakom Mk I koja je već operativno iskušana. Mk II zaštićena je oklopnom kupolom NATO-ove razine zaštite 1

Foto: Ministère de la Défense

Izvedena je tako da se može jednostavno transformirati u daljinski upravljaju kupolu. Ima sustav kamera koji pokriva 360 stupnjeva, a usto su postavljeni i klasični periskopi za izravan pogled van. Na vrh je postavljena i laka daljinski upravljana vatrena stanica FN Arrow za samoobranu. Glavni top ima elevaciju od -15 do +60 stupnjeva te kružni sustav punjenja s kapacitetom od 62 granate, uz mogućnost odabira više vrsta streljiva. Za obranu od laserski vođenih raketa kupola je opremljena bacačima granata Galix, a za neubojna djelovanja tu je sedam lansera od 56 mm za pirotehničke, dimne, granate sa suzavcem i slično, dometa 200, 100 i 50 metara. S obje su strane kupole postavljeni lanseri za nove protuoklopne rakete MBDA MMP. Kućište rakete bit će oklopljeno na razini 3, dok je osnovna razina zaštite same kupole 2. Masa takve konfiguracije kupole T40 iznosi 4,2 tone, no može iznositi čak do sedam tona.

Sljedeća je kupola Lockheed Martinova, temeljena na iskustvu tvrtke s razvojem kupola za britanska borbeno vozila pješništva Warrior CSP i Scout SV. Kupola koja je za potrebe Eurosatoryja 2012 bila postavljena na Panhardovo vozilo Sphinx temeljila se na kupoli za Scout SV, ali manjoj.

Kupola KMW-ove stanice IWS-35 predstavljena na sajmu AUSA 2013 nije imala mogućnost popune streljivom iznutra, no takva je opcija ipak predviđena

Nexterova kupola T 40 jedan je od kandidata za vozilo za program francuske vojske EBRC

Talijanski Hitfist OWS iz radionica OTO Melare može uključiti top ATK od 25 ili 30 mm, spregnutu strojnicu 7,62 mm te dvostruki lanser protuoklopnih raketa

Lockheedova kupola ima top CTI 40 mm sa 70 granata i 800 metaka za spregnutu strojnicu. Masa kupole iznosi oko 3,5 tone bez oklopa, odnosno 4,5 tone s razinom 4 i dvostrukim lanserima raketa.

AMFIBIJSKE MOGUĆNOSTI

Njemački Rheinmetall razvija daljinski upravljaju inačicu kupole Lance s novim topom Wotan kalibra 30 mm. Posebnost je tog topa mehanizam pokretan električnom energijom te se brzina paljbe može regulirati od jedne do 200 granata u minuti. Kupola ima 75% zajedničkih elemenata s kupolom

Lance s posadom, mogućnost popune streljivom iznutra te teži najmanje dvije tone, odnosno 2,7 tona uz jači oklop. Hitfist OWS daljinski je upravljana kupola talijanskog proizvođača OTO Melare. Napravljena je posebno za lakša vozila, odnosno do najmanje deset tona, pa je posebno zanimljiva za amfibijska vozila kao što je Ivecov Superav na kojem je i demonstrirana. Može imati top ATK od 25 ili 30 mm, spregnutu strojnicu 7,62 mm te dvostruki lanser protuoklopnih raketa kao što je Spike, Komet ili Ingwe. Elevacija topa iznosi od -10 do +75 stupnjeva, a ciljačev je optički blok

Foto: Ministère de la Défense

Foto: Finmeccanica

Novi je igrač na tržištu slovačka tvrtka EVPÚ s kupolom Turra 30. Kupola je stabilizirana i može nositi niz topova od 30 mm, npr. CZ 30, 2A42 ili ATK Mk44 Bushmaster II. Elevacija topa iznosi od -10 do +75 stupnjeva. S lijeve strane topa spregnuta je strojnica PKT 7,62 mm ili čak NSV 12,7 mm, a s te je strane moguće dodati i lanser raketa. Zasad su integrirane dvije vrste: 9M113 Konkurs i Rafael Spike. Optički sustav uključuje klasičnu kombinaciju termovizijske i TV kamere te laserski daljinomjer. Standardni je stupanj zaštite razine 1, uz masu od 1500 kg i uz mogućnost rasta. EVPÚ i VOP Trenčín razvili su modernizacijski paket za BMP2 nazvan BVP-M2 SKCZ koji uključuje kupolu Turra 30.

žiroskopski stabiliziran po elevaciji i uključuje termovizijsku kameru druge generacije, dnevnu kameru u boji, laserski daljinomjer i pričuvni optički svjetlovodni ciljnik za ručno ciljanje. Zapovjednik može dobiti panoramski dnevni ili termovizijski optički blok te otvor za izravno gledanje. OTO Melarín pristup zaštiti je minimalistički: štiti top uglavnom od vremenskih utjecaja, ali može se povećati na razinu 3, 4 ili čak više.

MALA TEŽINA IZ AFRIKE

BAE Systems South Africa razvio je kupolu TRT-B25 (*Tactical Remote*

Turret) s topom M242 Bushmaster kalibra 25 mm. S dvama spremnicima po 130 granata, strojnicom 7,62 mm s 1000 metaka te četirima bacačima dimnih granata od 76 mm, kupola teži samo 850 kg. Top je u potpunosti stabiliziran i ima elevaciju od -10 do +65 stupnjeva. Postoje i inačice s topovima 30 mm; s ATK M230 u kalibru 30 x 113 mm sa standardnom nosećom podlogom te s Mk44 Bushmasterom kalibra 30 x 173 mm na većoj podlozi. Razvijena je i istočna inačica TRT-R30 s ruskim topom Šipunov 2A42 kalibra 30 mm te strojnicom PKT kalibra 7,62 x 54R, a podinačica TRT-R30M može

primiti i dvije rakete Konkurs istog podrijetla. Obje kupole imaju zajedničkih 95 % elektroničkih komponenti te 70 % strukture. TRT-R30 nešto je povećana te nosi do 400 granata 30 mm i 1000 metaka za strojnicu. Masa joj iznosi 1435 kg, odnosno 1800 kg s uključenom svom opremom.

50 TISUĆA BEZ ZASTOJA

Norveški je Kongsberg, poznati proizvođač daljinski upravljanih vatrenih stanica, razvio daljinski upravljanu kupolu srednjeg kalibra Protector MCT. Kupola ima balističku zaštitu od razine 1 do razine 5, naoružana je topom ATK Mk44 kalibra 30 mm sa streljivom koje može detonirati u zraku (*air burst*), a moguće ju je opremiti i drugim topovima kalibra od 25 do 50 mm. Posebnost je kupole mogućnost punjenja topa bez redenika što skraćuje vrijeme popune streljivom i povećava pouzdanost. Navodno je prilikom testiranja demonstrirano ispaljivanje više od 50 000 granata bez zastoja. Sustav bez redenika u startu je nešto skuplji, ali s druge strane, tu je ušteda na redenicama. Elevacija topa kreće se u rasponu od -10 do +60 stupnjeva, a brzina rotiranja iznosi više od 60 stupnjeva u sekundi. Kupola je predstavljena s dodatnom daljinski upravljanom vatrenom stanicom Protector 12,7 mm smještenom na krovu i pod kontrolom zapovjednika vozila te s protuoklopnim raketama Javelin na bočnim stranama kupole i na krovnoj Protector stanici. U razvoj kupole uključen je i naš Đuro Đaković Holding d. d. koji je nudi u kompletu s oklopnim vozilom Patria AMV.

TRI UKRAJINSKA TIPA

Ukrajinski je konstruktorski biro Harkiv Morozov razvio čak tri daljinski upravljane i teško naoružane kupole: Grom, Šturm i Parus. Sve su naoružane topovima i bacačima 30 mm, strojnicama 7,62 mm i protuoklopnim raketama. Kupola Grom naoružana je topom ZTM-2 koji je samo ukrajinska inačica 2A42. Top ima dvostruko punjenje, dva

Rheinmetall razvija daljinski upravljanu inačicu kupole Lance s novim topom Wotan kalibra 30 mm koji može ispaljivati i 200 projektila u minuti

Foto: Rheinmetall

Ukrajinska tvrtka Harkiv Morozov razvila je čak tri borbene stanice: Grom (na slici), Šturm i Parus

KOPNENA VOJSKA

spremnika po 180 granata i domet do 4000 metara. Kupola je neuobičajene konfiguracije, u obliku četverokutne kutije, sa svim naoružanjem, a cijela se zakreće po elevaciji. Osim topom ZTM-2, naoružana je i četirima lanserima raketa 9P135M, strojnicom 7,62 mm s 1200 metaka i bacačem granata AGL-30 sa 150 granata. Borbena masa kupole iznosi do 1800 kg, odnosno 1280 bez streljiva. Kupola je predviđena za opremanje široke palete oklopnih vozila kao što je BTR-60/70/80, BTR-3E, MT-LB, M-113, BMP-2 i dr. Kupola BM-3 Šturm slično je naoružana, osim što je top ZTM-1 (ukrajinski 2A72), a rakete su domaće, poluautomatske laserski vođene R-2 Baryer dometa 5,5 km. Šturm je klasične konstrukcije te na krovu ima panoramsku kameru za zapovjednika. Masa iznosi 1300 kg sa streljivom (400 komada od 30 mm, 2000 metaka za strojnicu, 87 granata za AGL-30 i dvije rakete). Kupola je postavljena na BTR-3E1 indonezijske vojske.

Kupola BM-7 Parus ima konstrukciju i naoružanje jednake Šturmovim, ali poboljšan joj je ciljnički sustav i ima neovisan panoramski optički sustav za zapovjednika. Masa je povećana na 1650 kg, nešto je manji broj streljiva (300 granata od 30 mm, 500 metaka i

Foto: Davor Kirin

▲
U razvoju vatrene stanice od 30 mm s Kongsbergom i Patrijom sudjeluje i naša tvrtka Đuro Đaković Holding d. d.

▼
BAE Systemsov TRT (Tactical Remote Turret) nudi inačice s topovima od 25 i 30 milimetara

29 granata za bacač) te se pretpostavlja da je oklopna zaštita kupole dosta pojačana. Kupole Parus postavljene su na drugu seriju oklopnjaka BTR-4 za novu iračku vojsku.

TURSKI ISKORAK

Turska je u nekoliko zadnjih godina napravila ozbiljan iskorak u razvoju vlastitih složenih borbenih sustava pa je tako i ozbiljan natjecatelj na tržištu kupola za oklopna vozila. FNSS je razvio daljinski upravljaju kupolu Claw, naoružanu Rheinmetallovim topom KBA 25 mm s dvostrukim punjenjem, spregnutom strojnicom 7,62 mm te

Foto: Harkiv Morozov

osam bacača dimnih granata 76 mm. Stabilizacija oružja je u dvjema osima, ciljnički sustav omogućuje automatsko praćenje ciljeva te ima i neovisan stabilizirani optički blok s termovizijom, dnevnom kamerom i daljinomjerom. Masa standardne izvedbe s razinom zaštite 2 iznosi 1,5 tonu, a nosi 160 granata i 200 metaka. Specifičnost Clawa relativno je mala visina od 590 mm što je prednost u odnosu na neka konkurentna rješenja. Moguća je nadogradnja kupole za top 30 mm, lanser protuoklopnih raketa s lijeve strane kupole (vjerojatno Rocketsan L-Umtas), poseban optički sustav za zapovjednika vozila i povećanje zaštite na razinu 3. Drugi je veliki turski proizvođač naoružanja Otokar razvio daljinski upravljaju kupolu Mizrak s odvojenim kompletnim ciljničkim sustavima za ciljača i zapovjednika te mogućnošću postavljanja topova u rasponu od 25 do 40 mm, raketa i drugih sustava po želji kupca. Standardna je razina zaštite 2 uz mogućnost povećanja na razinu 5, a masa je 2,7 tona. ■

Foto: BAE Systems

Foto: Ministère de la Défense

Kad je Vladivostok prije godinu dana svečano porinut, vjerojatno nitko nije predviđao današnju situaciju

Igor SPICIJARIĆ

RATNA MORNARICA

Foto: US Naval Institute

NEIZVJESNA PLOVIDBA

Ratna zbivanja u Ukrajini ostavljaju duboke i snažne posljedice na odnosima Rusije i zapada. Jedna od medijski najistaknutijih epizoda odnosi se na embargo na isporuku francuskih amfibijsko-jurišnih brodova klase Mistral ruskoj ratnoj mornarici. O kakvim je brodovima zapravo riječ i koliko se razlikuju od trojca iz te klase koji je u operativnoj uporabi francuske ratne mornarice?

Suvremeni su amfibijsko-jurišni brodovi razvijeni iz potrebe da se omogućí zračna, paljbena i logistička potpora postrojbama kopnene vojske i mornaričkog pješastva koje se pod protivničkom paljbom moraju iskrcati na obalu. Svaka od ratnih mornarica koja posjeduje ili namjerava u svoju flotu uvrstiti brodove tog tipa odredila je i popis zadaća za koje će se ti brodovi koristiti. Na tom je popisu:

- osiguranje brzog strateškog transporta morskim putem do zone interesa ili područja operacija

- mogućnost ukrcaja velikog kontingenta ekspedicijskih snaga koje uključuju pješačke postrojbe, oklop, transportna sredstva, medicinske timove i specijalne snage
- sposobnost ukrcaja i smještaja višestruko većeg broja ljudstva u kratkim razdobljima
- sposobnost uključanja i djelovanja u međugranskim združenim operacijama vlastitih i savezničkih ili prijateljskih zemalja
- sposobnost da ti brodovi djelomično preuzmu (prema potrebi) i ulogu nadzora mora djelujući i kao zapo-

▲

Vladivostok se, s ruskom posadom, trenutčno nalazi na ispitnim plovidbama. Kako će se rasplesti situacija s njegovom dostavom, određenom za kraj ove godine, još nije jasno. Sudbina drugog broda, Sevastopolja, u ovom je trenutku jednako neizvjesna

vjedni brodovi u uvjetima umreženog informatičkog ratovanja, u zadaćama međunarodne potpore ili operacijama očuvanja mira

- modularnost i sposobnost da se vrlo brzo mogu prilagoditi za djelovanje i pomoć kod različitih prirodnih katastrofa ili tehnoloških incidenata u litoralnom području.

DRAGULJ FLOTE

Iz svega navedenog da se zaključiti nekoliko važnih stvari. Kao prvo, amfibijsko-jurišni brod isključivo je ofenzivni tip i vrsta broda. Drugo što

RATNA MORNARICA

Foto: US Navy

se nameće jest spoznaja o njegovim iznimnim smještajnim, transportnim i borbenim sposobnostima. Ugrađeni komunikacijski sustavi omogućuju im da bez većih problema preuzmu ulogu zapovjednih brodova flote ili barem njezinih većih plovni sastava. Mogu ispuniti čitav niz drugih zadaća koji se stave pred njih. U nekoliko riječi, riječ je zapravo o pravom dragulju svake flote koja ga posjeduje. Takav je brod pravi problem za snage obalne obrane i ratnu flotu pred čijom se obalom pojavi jer nikad ne dolazi sam. Današnji moderni amfibijsko-jurišni brodovi produkt su svojevrsnog evolucijskog razvoja te klase koju je Hrvatski vojnik obradio u broju 312, 313 i 314. Isto tako, detaljan tekst i prezentaciju francuskog amfibijsko-jurišnog broda Mistral čitatelji mogu pronaći u arhivi HV-a u broju 78/2006.

TRI SEKCIJE U JEDNOJ CJELINI

Francuska ratna mornarica uvela je od 2006. do 2012. u operativni sastav tri nova amfibijsko-jurišna broda. U francuskoj mornaričkoj transkripciji označeni su kao klasa BPC (*Bâtiment de Projection et de Commandement*). U okviru modernizacije francuske flote, brodogradilište Chantiers de l'Atlantique izgradilo je i 2006. isporučilo prve dvije plovne jedinice koje su dobile službena imena Mistral (L9013) i Tonnerre (L9014). Namijenjeni su u prvom redu za ukrcaj, transport, provedbu zračno-pomorskog desanta i povratak francuskih ekspedicijskih snaga. Osim toga, BPC je konstruiran za uloge zapovjednog broda, komunikacijskog središta francuske flote

Desantno plovilo L-CAT vraća se na Mistral iz američkog amfibijsko-jurišnog kolege, broda USS Wasp, na vježbi Bold Alligator u veljači 2012. Rusi ne proizvode takva praktična plovila, pa i njih kupuju od Francuza

Francuska klasa BPC konstrukcijski se sastoji od tri sekcije koje se spajaju u jednu cjelinu, a u njezinoj gradnji primijenjeni su radi uštede mnogobrojni komercijalni brodograđevni standardi

Foto: Ministère de la Défense

i združenih savezničkih pomorskih snaga te za uloge projekcije sile i nadzora mora. Treći BCP, pod imenom Dixmude i flotnom oznakom L9015, isporučen je 2012. Francuska klasa BPC konstrukcijski se sastoji od tri sekcije koje se spajaju u jednu cjelinu, a u njezinoj gradnji primijenjeni su radi uštede mnogobrojni komercijalni brodograđevni standardi. To je francuskoj mornarici omogućilo da 2006. izgradi prvi brod u seriji za samo 330 milijuna eura.

VELIKI KAPACITETI

Klasa Mistral odlikuje se punim depasmanom od 21 300 tona. Duljina brodova iznosi 199, širina 32, a gaz 6,2 m. Uz posadu od 160 članova, brodovi mogu ukrcati 450 vojnika u duljim intervalima (tri do četiri tjedna) odnosno 750 do 900 vojnika u kraćim transportnim intervalima. Zalihe hrane za posadu i standardni ukrcani stroj od 450 vojnika dostatne su za 45 dana plovidbe. Brodovi imaju kapacitet za ukrcaj najmanje 16 srednjih ili teških helikoptera (NH 90, SA 330 Puma, AS 532 Cougar ili AS 665 Tigre). Na sletnoj palubi ukupne površine 5000 m² nalazi se šest sletnih točaka predviđenih za simultane helikopterske operacije. Teški helikopteri kao što je američki CH-53E mogu slijetati na sletnu točku 1. Unutrašnjost potpalubnog helikopterskog hangara ima površinu od 1800 m². Unutar trupa namjenski je osigurano 750 m² za brodsku bolnicu s 69 bolničkih kreveta. Bolnica je opremljena pripadajućim ambulantom, ope-

racijskim salama i laboratorijima. Prema potrebi, kapaciteti bolnice mogu se višestruko povećati uspostavljanjem bolnice u jednom od dvaju teretnih brodskih hangara. Hangar za smještaj vozila raspolaže s 2650 m² iskoristivog prostora u koji se može smjestiti 60 vozila na kotačima ili 13 tenkova tipa i veličine Leclerca. U varijanti kad se ne ukrcavaju helikopteri, unutrašnjost klase Mistral može primiti čak do 230 vozila. U suhom doku svakog BCP broda mogu se smjestiti čak četiri desantna plovila tipa LPCV (odnosno njihova francuska inačica CTM) ili u drugoj konfiguraciji dva velika LCU desantna plovila. U trećoj inačici, suhi dok može primiti dva desantna plovila na zračnom jastuku (LCAC).

POTPUNO ELEKTRIČNI BROD

BPC Mistral prvi je potpuno električni francuski brod s dva Alstom 7 MW gondolna podvješena propelera. Generatorski brodski sustav sastavljen je od Wärtstilinih dizelskih generatora: triju tipa 16V32 te jednog tipa 18V200 koji ukupno proizvode 20,8 MW električne energije. Takav odabir propulzijskog sustava omogućuje brodovima maksimalnu brzinu od 19 čvorova i doplov od 11 000 NM uz brzinu od 14 čvorova. Budući da su brodovi namijenjeni i za zadaća plovećih stožera pomorskih združenih operacija, na njima je osiguran prostor za smještaj i rad 150 osoba (odnosno do 250 radnih stanica). Brodovi su stoga opremljeni DCNS-ovim borbena-informacijskim

Unatoč naglašenim ofenzivnim sposobnostima, klasa Mistral iznimno je korisna i u humanitarnim i mirovnim operacijama. Francuzi su to zorno pokazali tijekom rata u Libanonu 2006. godine kad su uspješno evakuirali svoje građane zahvaljujući velikim transportnim kapacitetima prvog broda u klasi, BPC-a Mistral

sustavom Senit 8 te Syracuse III satelitskim komunikacijskim sustavom. Brodski oružni sustav brodova klase BCP sastoji se od dvaju PZO MBDA sustava Simbad s raketnim projektilima kratkog dometa tipa Mistral, koji imaju IC navođenje i domet od 6+ km. Uz sustav Simbad instaliran je par 30 mm CIWS topova te četiri borbene postaje za instalaciju teških strojica BMG kalibra 12,7 mm. S obzirom na nisku razinu primijenjenih brodskih obrambenih borbenih sustava, uporaba tih brodova, kao i većine ostalih iz sličnih LHD i LPD klasa, u zonama u kojima

je moguća uporaba krstarećih protubrodskih projektila, zahtijeva zaštitu i pratnju moćnijih i specijaliziranih brodova poput fregata i razarača.

USPOREDBA S KONKURENCIJOM

Francuska BCP klasa Mistral garbaritno je nešto manja od npr. Navantijine LHD klase Canberra koju Španjolci grade za RM Australije ili od talijanskog Cavoura, svojevrsnog "mješanca" nosača letjelica i LHD broda. Najveći nedostatak u odnosu na njih je što francuski brodovi ne posjeduju *ski-jump* rampu pa nije moguća uporaba klasičnih borbenih

Mistral (dolje) i Tonnerre prva su dva broda u francuskoj klasi, a treći je nazvan Dixmude. Amfibijsko-jurišni brodovi danas su apsolutni hit, nužna potreba svih modernih i snažnih ratnih mornarica

Foto: US Navy

DCNS-ovi brodovi zanimljivi su cijelom mornaričkom svijetu, pa i američkom državnom tajniku za mornaricu Rayu Mabusu koji je u rujnu 2010. posjetio Mistral u Toulonu, Francuska. Ovdje ga vidimo u zapovjednom prostoru

zrakoplova. Ipak, u odnosu na ostale, klasa Mistral ima čitav niz drugih prednosti, a jedna je od najvažnijih svakako cijena. Od početnih 660 milijuna eura za prva dva broda (2004.), odnosno 330 milijuna po brodu, trenutačni se iznos procjenjuje na 430 do 450 milijuna eura. Cijena klase Mistral i tad iznosi samo 25 % jedinične cijene američkog LPD-17 San Antonio. Koliko je BCP dobar i pogodan projekt, govori i činjenica da je francuski brodograđevni koncern DCNS na izložbi EURONAVAL 2006 ponudio potencijalnim kupcima inačice BPC 140 (14 000 t) i BPC 160 (16 000 t) s pet sletnih točaka na glavnoj palubi te inačicu BPC 250 (25 000 t) sa sedam sletnih točaka na glavnoj palubi.

RUSKE AMBICIJE I RAZMIŠLJANJA

Trenutačno stanje u ruskoj vojnoj brodogradnji nije posve jasno. Prije svega, nije jasan financijski plan za modernizaciju ostarjele hladnoratovske flote kojom raspolaže današnja Rusija. Ambiciozni razvojni planovi, utemeljeni na rastu cijena nafte i prirodnog plina, kako se danas čini, svedeni su na puno manje okvire. Od raspada SSSR-a, ruska vojna brodogradnja stvorila je mali broj površinskih plovila. Nekoliko fregata klase Stereguščij i započeta fregata klase Sergej Gorškov (za koju je upitno kad će biti dovršena) premalo su za ruske potrebe. Slična situacija vlada i u području amfibijsko-jurišnih brodova. Zadnji su brodovi tih klasa izgrađeni još 1992. godine. Te su plovne jedinice danas u najvećem postotku tehnički zastarjele, a funkcionalno i taktički slabo iskoristive. Prije više od deset godina ruska je mornarica istaknula svoje potrebe i zahtjeve za gradnjom potpuno nove klase logističko-desantnih brodova poboljšanih mogućnosti. Tom je zahtjevu udovoljeno pa je 2001./2002. u Nevskom projektno-konstruktorskom zavodu u Sankt-Peterburgu razvijen projekt pod radnim nazivom Projekt 11711 Ivan Gren. Međutim, prvi brod ni do danas, desetak godina od polaganja kobilice, nije završen.

OKRETANJE ZAPADU

Koliko su ruski brodograđevni problemi ugrožavali operativne sposobnosti ruske mornarice može se najbolje vidjeti iz sljedeće priče. Tijekom ratnih operacija protiv Gruzije ljeti 2008., ruskim je amfibijskim postrojbama trebalo (prema izjavi tadašnjeg zapovjednika RM-a Rusije admirala Vladimira Visockog) punih 26 sati da se iskrcaju

➔ RATNA MORNARICA

i zauzmu planirane početne položaje na gruzijskom mostobranu. Da su imali brodove sa sposobnostima sličnim Mistralu, prema izjavi Visockog, za tu bi im zadaću trebalo tek 40 do 60 minuta. U sudaru s moćnijom i dobro organiziranom obalnom obranom, te bi snage bile sigurno uništene još na plaži iskrcavanja. Upravo je stoga Rusija napravila nezamisliv korak – okrenula se zapadu radi kupovine modernih amfibijsko-jurišnih ratnih brodova. Nakon promišljanja i procjene sposobnosti, izbor je pao na Francusku i njezinu višenamjensku amfibijsko-jurišnu klasu Mistral. Prvi je brod istoimene klase 23. studenog 2009. uplovio u Sankt-Peterburg na trodnevnu, kompletnu pretprodajnu evaluaciju ruskih mornaričkih i brodograđevnih stručnjaka, a zatim je i aktivno sudjelovao u združenoj rusko-francuskoj pomorskoj vježbi u Baltičkom moru prikazujući svoje nadmoćne sposobnosti.

PRILAGODBA NARUČITELJU

Odmah se znalo da će na originalu biti potrebne određene preinake koje proizlaze iz ruskih taktičkih, tehničkih i geografskih uvjeta, kao i zbog ruskih političkih i doktrinarnih ograničenja oko buduće uporabe tih brodova. Treba odmah naglasiti da je BCE Mistral izvorno puno veći i kvalitetniji proizvod od bilo čega što ruska površinska vojna brodogradnja u ovom trenutku, a i u skorijoj budućnosti, može producirati. Dakle, Rusija je kupovinom prvih dvaju Mistrala sigurno gledala na mogućnost transfera moderne brodograđevne tehnologije pa su i ugovori sklopljeni tako da kupuje prva dva broda koja se grade u Francuskoj, a druga dva, ako se potpiše ugovor, trebala bi se graditi na navozima ruskih brodogradilišta. Štoviše, inicijalni je ugovor predvidio da se krmene polovice svakog od prvih dvaju brodova izgrade u brodogradilištu u Sankt-Peterburgu, a zatim dotegle do francuskog brodogradilišta u St. Nazaireu i tamo spoje s pramčanim polovicama koje su izgradili Francuzi. Međutim, već su tu, na prvom koraku, počele muke i problemi za ruske brodograditelje jer francuska brodogradilišta DCNS i STX France primjenjuju vrhunsku računalnu tehnologiju i najmodernije CNC strojeve za rezanje limova.

Foto: Ministère de la Défense

● **Demonstracija dijela transportnih sposobnosti klase Mistral: oklopno vozilo ERC 90 Sagaie izlazi kroz vrata na krmu Dixmudea i ukrca se u mali amfibijski brod**

Pojednostavnjeno rečeno, u takvoj modernoj proizvodnji i oblikovanju brodskih limova i čitavih sekcija nema gotovo nikakve papirnate radiioničke dokumentacije. Digitalna tehnologija i CNC robotizirani strojevi brzo i mikronski točno režu i profiliraju limove i profile. Tehnologija i metodologija omogućuju u modernom brodogradilištu obradu čeličnih limova duljine 16 metara. S druge strane, kako ne raspolažu takvom tehnologijom, Rusi su bili prisiljeni francuske digitalizirane nacрте prvo prebaciti u papirnati oblik, a zatim da njihovi tehnolozi nacrtaju radioničke nacрте. Usto, brodogradilište u Sankt-Peterburgu može raditi s čeličnim limovima duljine do 12 metara. Dakle, ono što su Francuzi napravili iz jednog komada lima, Rusi su morali napraviti iz najmanje dva. Krmene polovice brodova izgrađene su tako od kraćih limova, uz puno više zavarivanja. Na koncu, uza sve probleme i napore koji su iskrnuli pred njihovim tehnologizima,

ne može se osporiti da su problem uspješno riješili.

PROSTOR ZA HELIKOPTERE

Nadalje, znalo se od samog početka ugovaranja da će na brodove biti ukrcani borbeni i transportni helikopteri ruske proizvodnje. Budući da visina zapadnih helikoptera koji su predviđeni za stalan ili povremeni ukrcaj na Mistrale varira između 3,14 i 5,23 m, unutrašnjost helikopterskog hangara trebalo je povećati u visinu. Dakle, morao se podignuti plafon dovoljno visoko da se iznad 4,93 m visokog Kamova Ka-52K te još viših Kamova Ka-29TB i Ka-27P, koji dosežu visinu od 5,5 m, može smjestiti portalna dizalica na izdvojenom dijelu (na desnom boku) krmene polovice helikopterskog hangara. Taj je prostor predviđen za najzloženije servisne radove na helikopterima kao što je zamjena pogonskih turbina ili rotorske glave. Takvim je rješenjem dobiven potreban prostor (visina), a nije se išlo na

štetu moguće kompenzacije visine garaže za motorna vozila.

PROMJENA BAZIRANJA

Zbog početno planiranog rasporeda prvih dvaju ruskih Mistrala (Vladivostok i Sevastopolj) u Sjevernu (odluka koja je poslije redefinjirana u korist Crnomorske flote) i Pacifičku flotu, od francuskog je isporučitelja zatražena djelomična preinaka broskog trupa, u prvom redu ugradnjom čeličnih ojačanja i sponsona te korištenjem debljih limova. Budući da se baziranje i operativna uporaba tih brodova, osobito ako se izgrade i ostala dva Mistrala na ruskim navozima, očekuje u područjima Sjevernog i Ohotskog mora gdje je zaleđivanje i pojava ledenih santi uobičajena pojava u većem dijelu godine, takva je odluka sasvim racionalna i opravdana. Međutim, ono što se nigdje ne može pročitati osim u komentarima ruskih portala koji se bave ruskom mornaricom, jest činjenica da Rusi, barem zasad, nisu bili voljni platiti za modifikaciju (čitaj: grijanje i sušenje) sustava za kondicioniranje zraka kojim se provjetrava garaža za motorna vozila i potopljeni dok. U skladu s tim, toplinske simulacije predviđaju da bi se temperatura u spomenutim prostorima broda u zimskim uvjetima mogla spustiti i ispod +5 °C što je latentna opasnost od smrzavanja ukrcane opreme i vozila. Problem je izraženiji ako je temperatura vanjskog zraka debelo ispod ničice što u sjevernijim ruskim akvatorijima nije nikakva rijetkost. Bez ozbiljnog rješavanja tog tehničkog problema, unatoč ugrađenim ojačanjima trupa,

generalni je stav svih boljih poznavatelja vojne brodograđevne tehnologije: brodovi klase Mistral nisu predviđeni za dugotrajnije operativno djelovanje unutar polarnog kruga, posebno ne u zimskom razdoblju niti u okruženju debljeg sloja leda.

NEPROMIJENJENA DOKTRINA

Ono što nadalje treba elaborirati jest činjenica da je za rusku vojnomornarsku doktrinu BPC Mistral, kao kapitalni brod flote, slabo naoružan. Ruska je vojnomornarska doktrina, naslijeđena i gotovo nepromijenjena od sovjetskog doba, utemeljena na želji i sposobnosti prema kojoj se gotovo svaka od njihovih velikih površinskih plovih jedinica mogla itekako jako upustiti u protupovršinsko ili protupodvodno ratovanje. Dovoljno se prisjetiti nekadašnje klase hibridnih krstarica – nosača zrakoplova klase Kijev, sadašnje raketne krstarice klase Slava, nuklearne teške krstarice klase Kirov, pa jednim dijelom i nosača zrakoplova Kuznjecov. Prema ruskim izvorima, nema razloga da se od tog koncepta odstupa na ruskim Mistralima, Vladivostoku i Sevastopolju. Doduše, klasa Mistral zbog nemogućnosti prevelikih intervencija u svoje "čelično tkivo" ne može dobiti neke teške i visokokalibrske ASCM raketne projekte. Budući da bi takvi brodovi trebali imati radni vijek od barem 40 godina, nije isključeno da proces minijaturizacije i na tom polju ne dovede mornaricu do nekih rješenja koja bi ostala na tragu ozbiljnog naoružavanja glavnih površinskih plovih jedinica ruske flote. Dakle, poštujući važeće doktrinarne zahtje-

ve, mornarica se odlučila na Vladivostok i Sevastopolj ugraditi po dva topnička i raketna sustava. Odlučeno je da se ugradi novi topnički sustav A-220 kalibra 57 mm. Predviđeni će top po svemu sudeći biti ugrađeni na nadgrađu, ispred broskog "otoka", jer je to zapravo jedino mjesto na kojem bi se bez većih problema moglo osigurati dovoljno prostora za barbetu. Vrlo je vjerojatno da će na tom palubnom nadgrađu, kao i na onom iza broskog "otoka", biti smješten i po jedan hibridni, raketno-topnički sustav tipa Palma (Palash). Po svemu sudeći, u dijagonalnom će rasporedu na posebnim palubnim nišama na pramcu i krmi biti smješten CIWS topnički AK-630M sustav te PZO raketni sustav Gibka. Time bi i pramac i krma (odnosno pramčani i krmeni sektor) bili primjereno pokriveni obama spomenutim oružnim sustavima.

ZAPOVJEDNI BRODOVI?

Rusi su kupili i osam desantnih plovila tipa LPCV, odnosno njihove francuske inačice L-CAT, duljine 30 m (po četiri za svaki brod). S ukrcajnim rampama na pramcu i krmi te upravljačkim dijelom na desnom boku, L-CAT desantna plovila iznimno su pogodna za ukrcaj borbenih sredstava, borbenih vozila i ljudstva u samom potopivom doku. Ruska vojna brodograđnja ne proizvodi ništa slično. Prema dostupnim podacima, propulzijski sustav i sustav za upravljanje brodom ostali su jednaki. Komunikacijska i senzorska oprema kao i sam borbeno-informacijski sustav koji su Rusi planirali ugraditi nedvojbeno neće imati jednake mogućnosti kakve nudi originalni francuski Senit 8 i Syracuse III satelitski komunikacijski sustav. Zanimljivo je da još nije izabran transportni helikopter koji će biti ukrcan na njih. Razlog je jednostavan. Nitko u Rusiji ne proizvodi transportni helikopter sa sklopivim krakovima rotora. Prema svemu sudeći, ako se stanje oko Ukrajine smiri toliko da Vladivostok i Sevastopolj budu na koncu isporučeni VMF-u Rusije, oni će prije svega moći biti iskorišteni kao zapovjedni brodovi Pacifičke i Crnomorske flote, a tek potom kao amfibijsko-jurišni brodovi. ■

Foto: Ministère de la Défense

Mistral je pogodan za smještaj mnogih tipova zapadnih helikoptera, ali za ruske su mu morale biti promijenjene dimenzije

Raptor iz sastava 1. lovačkog zrakoplovnog puka tijekom nadopune gorivom iznad Sirije. Tijekom jedne zadaće obavljaju dvije do tri nadopune

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

U kasnim noćnim satima 22. rujna međunarodna je koalicija koju predvođe Sjedinjene Američke Države započela zračne udare na sjeveru i istoku Sirije, po strateškim ciljevima takozvane Islamske Države Iraka i Sirije (ISIS), te po ciljevima korasanske skupine, terorističke organizacije bliske Al Qaidi. Petnaestak napada koji su te večeri u tri vala provedeni ponajviše će ostati upamćeni po prvoj borbenoj uporabi borbenog aviona zadnje, pete generacije. Takvu je titulu zaslužio F-22A Raptor iz sastava američkog ratnog zrakoplovstva (*United States Air Force* - USAF), koji je u inicijalnu operativnu uporabu ušao 2005. godine. Prema službenim objavama, prvi je val napada na ciljeve u Siriji obavljen s brodova američke ratne mornarice (US Navy) USS Arleigh Burke i USS Philippine Sea, s kojih je ispaljeno 47 krstarećih projektila BGM-109A Tomahawk. Sljedeća je dva vala napada predvodio F-22A Raptor kojemu su bili pridruženi borbeni avioni F-16C/D, F-15E/S, F/A-18, bombarderi B-1B Lancer te borbeni besposadni sustavi Predator.

GOSPODAR SIRIJSKOG NEBA

Drugi je val savezničkih napada započeo ulaskom Raptora u sirijski zračni prostor, sa zadaćom da pripreme i osiguraju ulazak ostalim savezničkim avionima te osiguravaju njihovo djelovanje. Raptori su započeli kao ISR (*Intelligence, Surveillance & Reconnaissance*) platforma, odradivši izviđanje situacije u zraku i preliminarno označivanje zemaljskih ciljeva, uz dijeljenje situacijske slike s ostalim avionima, a istodobno su funkcionirali i kao platforma za elektroničko ratovanje (*Electronic Warfare* - EW) čime se ponajprije nastojalo blokirati moguće djelovanje protuzračne obrane sirijskih vladinih snaga te ISIS-a. Nije se htjela podcijeniti činjenica da je sirijska protuzračna obrana 2012.

RAPTOROVA

Pripremio Igor SKENDEROVIĆ, fotografije US DoD/USAF

PENTAGON JE 23. RUJNA OBJAVIO DA JE NAJMODERNIJI AMERIČKI OPERATIVNI ZRAKOPLOV F-22A PRETHODNE NOĆI PRVI PUT BORBENO DJELOVAO I TO PO CILJEVIMA POVEZANIM S EKSTREMISTIMA U SIRIJI. JE LI SKUPOCJENI LOVAC ISPUNIO VELIKA OČEKIVANJA?

oborila turski izvidnički avion RF-4E. Usto, u toj su prvoj fazi drugog vala Raptori djelovali i kao SIGINT (*Signals Intelligence*) platforma za praćenje komunikacija. U idućoj su fazi napada Raptori imali tzv. HVAEE (*High Value Air Asset Escort*) ulogu u kojoj su pružali pratnju i zaštitu avionima F-16C/D, F-15E i B-1B tijekom njihovih napada na zemaljske ciljeve. Tog su se trenutka i Raptori uključili u napad sa svojim JDAM-ima te su potom opet pružali zaštitu savezničkim avionima pri završetku drugog vala, odnosno pri provedbi trećeg vala napada u kojem su uz avione F/A-18 i F-15S bili uključeni i borbeni besposadni sustavi Predator.

NEOČEKIVANA UPORABA

Nakon obavljenih napada, predstavnicima svjetskih medija prikazane su snimke pogođenih zemaljskih ciljeva, između ostalog i zgrade zapovjednog središta u Raqqi, takozvanom glavnom gradu ISIS-a, koju su Raptori pogodili navođenim aviobombama GBU-32 JDAM (*Joint Direct Attack Munition*). Napad na zemaljske ciljeve možda je nekima pomalo neočekivana uporaba borbenog aviona koji je u prvom redu razvijen za ostvarivanje prevlasti u zraku, odnosno za presretanje različitih protivničkih zrakoplova s velikih udaljenosti. Međutim, napad na ciljeve u Raqqi bila je tek jedna od više zadaća koje je te noći na sirijskom nebu imalo šest američkih Raptora, istaknuvši *swing-role* kao ključni izraz njihovih mogućnosti.

Prema riječima predstavnika američkih oružanih snaga, Raptori su u potpunosti ispunili očekivanja pa se takav opis njihove borbene uporabe može smatrati tipičnim u idućem razdoblju. Šest američkih F-22A Raptora na zadaće iznad Sirije polijeće iz zrakoplovne baze "Al Dhafra" u Ujedinjenim Arapskim Emiratima u kojoj se nalaze od travnja ove godine. Zbog složenosti borbenih zadaća koje prosječno traju od šest do sedam sati, avioni imaju dvije do tri opskrbe gorivom u zraku. Avioni pripadaju 1. lovačkom zrakoplovnom

PREMIJERA

✦ RATNO ZRAKOPLOVSTVO

puku iz zrakoplovne baze "Joint Base Langley-Eustis", smještene u Virginiji, SAD, a u bazi "Al Dhafra" borave na bazi šestomjesečne rotacije.

KONTINUIRANA NADogradnja

Nakon uvođenja Raptora u inicijalnu operativnu uporabu, USAF je proteklih sedam godina uporno inzistirao na brojnim poboljšanjima. Unatoč smanjenju obrambenog proračuna proteklih godina, velik je dio flote od 187 operativnih Raptora moderniziran. U USAF-u trenutačno postoje tri inačice Raptora na što je dosad potrošeno 1,3 milijarde dolara. Tako je 37 aviona Block 10 inačice nadograđeno na Block 20 standard i koriste se u prvom redu za obuku i razna testiranja. Ostatak flote čine 63 aviona nadograđena na Block 30 standard te 87 aviona nadograđenih na Block 35. Posebnost je zadnjih dvaju standarda da su u njih integrirane najnovije inačice softvera 3.1 i 3.2 koje su Raptoru uvelike proširile operativnu iskoristivost. Tako je softverom 3.1 dodana mogućnost napada na zemaljske ciljeve te su Northrop Grummanovu AESA (*Active Electronically Scanned Array*) radarskom sustavu AN/APG-77 proširene mogućnosti elektroničkog ratovanja. Softverom 3.2 dodana je mogućnost nošenja projektila zrak-zrak Raytheon AIM-120D AMRAAM i AIM-9X Sidewinder. Integriran je i novi automatizirani sustav za izbjegavanje udara u zemlju te novi IFDL (*Intra-flight datalink*) sustav podatkovne veze s većim mogućnostima u odnosu na Link 16. S novim sustavom podatkovne veze proširena je i mogućnost zajedničkog djelovanja s drugim borbenim zrakoplovima koji imaju *stealth* odlike, poput aviona F-35 Lightning II i besposadnog sustava X-47B. Ono što je zajedničko u modernizaciji svih triju *blockova*, integriranje je novog naprednijeg komunikacijskog sustava. Prema raspoloživim podacima, iznad Sirije bili su angažirani Raptori zadnje inačice, F-22A Block 35.

SUPERIORNOST U DVOBOJIMA

Dosadašnje je sudjelovanje na brojnim međunarodnim vojnim vježbama potvrdilo superiornost Raptora u *Beyond Visual Range* zračnim dvobojima s borbenim avionima F-16, F-15, F/A-18 i Rafale. Međutim, odnosi snaga

▼
Dio prve borbene zadaje Raptora bio je i napad na zemaljske ciljeve navodnim bombama GBU-32 JDAM

znatno se mijenjaju u situacijama kad je Raptor brojčano nadjačan, odnosno kad se dođe do *Within Visual Range* zračnih dvoboja. Tijekom vježbe Red Flag Alaska 2012 uočeno je kako je jedini borbeni avion koji se može donekle ravnopravno nositi s Raptorom europski borbeni avion

Eurofighter Typhoon II. Osim toga, velik je nedostatak Raptora, koji će se u idućem razdoblju riješiti nadogradnjom standarda Block 40, integriranje IRST (*Infra-Red Search and Track*) senzorskog sustava za pasivno ciljanje te integriranje JHMCS (*Joint Helmet Mounted Cueing System*) su-

Raptori na zadaće iznad Sirije polijeću iz Ujedinjenih Arapskih Emirata

stava prikaza na pilotskim kacigama koji će omogućiti zahvat ciljeva i u stražnjoj polusferi (i to vrlo vjerojatno kakav se razvija za F-35 Lightning II).

SWING-ROLE FLEKSIBILNOST

Razni komentari u svjetskoj javnosti govore o svojevrsnom paradoksu

kako su Raptori, na čiji je razvoj i proizvodnju svojedobno utrošeno više od 67 milijardi američkih dolara i čija se jedinična cijena procjenjuje na više od 130 milijuna dolara, preskupa platforma za napad JDAM bombama čija je cijena oko 22 tisuće dolara. Komentari idu u smjeru kako

PRESRETANJE KOD ALJASKE

Rujansko je operativno izvješće o uporabi Raptora upotpunjeno još jednom uspješno odrađenom zadaćom. Otprilike istodobno kad su Raptori započeli svoje sirijske zadaće, na drugom su kraju svijeta uspješno presreli šest ruskih aviona. Dva su Raptora iz sastava 3. lovačkog zrakoplovnog puka iz zrakoplovne baze "Joint Base Elmendorf-Richardson" na Aljasci presrela dva borbena aviona MiG-31, dva strateška bombardera te dva zračna tankera koji su se približili obali Aljaske na 55 nautičkih milja.

je za napade na sirijske zemaljske ciljeve primjerenija i sasvim dostatna uporaba jurišnih aviona A-10 Thunderbolt II. Međutim, Raptorov rujanski borbeni prvijenac skreće pozornost na *swing-role* mogućnost aviona odnosno na koncept njegove uporabe. Činjenica je kako jurišnici A-10 mogu ponijeti više bombi i projektila od Raptora. Međutim, Raptorovo je vrlo bitno oružje napredna integrirana avionika te razni napredni senzorski paketi koji mu omogućuju obavljanje znatno šireg spektra zadaća prekidanjem započete prve zadaće i prebacivanjem na obavljanje druge, treće i četvrte zadaće, a potom završavanjem prve. Uz ostvarivanje prevlasti u zraku, kao što je ISR, EW, SIGINT platforma, Raptor je sposoban za duboke prodore u snažno branjen zračni prostor i udare po strateškim ciljevima. U tom je dijelu uspješno naslijedio *umirovljeni* borbeni avion F-117 Nighthawk čijim su prvim strateškim udarima svojedobno započinjale operacije Pustinska oluja i Iračka sloboda. Analiza prvih sirijskih borbenih zadaća pokazala je kako je Raptor s lakoćom obavio sve prethodno navedene zadaće. Tako zaokruženoj i fleksibilnoj operativnoj svestranosti trenutačno ne može parirati niti jedan drugi operativni borbeni avion na svijetu. Stoga ne treba previše čuditi što Amerikanci ljubomorno čuvaju Raptor, odnosno odbijaju njegovu prodaju prije svega Japanu, a potom Izraelu i Australiji. ■

Na sirijskom nebu Raptori su zaduženi i za pružanje potpore djelovanju drugih borbenih aviona

Raptor na svojim unutarnjim nosačima može u različitim kombinacijama nositi navedene projektele zrak-zrak te navedene bombe različitih kalibara

RATNA POVIJEST ITALIJE (1820. – 1936.) V.DIO

STVARAN

NAKON UJEDINJENJA ITALIJE S GOSPODARSKIM JE NAPRETKOM POČELA I MODERNIZACIJA TALIJANSKE VOJSKE. U PRVOM JE PLANU BILA RATNA MORNARICA ČIJA JE SNAGA MOTIVIRALA DRŽAVNI VRH DA POČNE RAZMIŠLJATI O KOLONIJALNOJ EKSPANZIJI...

Proklamacijom Kraljevine Italije ustrojene su i njezine oružane snage (*Regio Esercito*), koje su temeljito reorganizirane 1872. Tad su ustrojene i prve regularne alpske postrojbe poznate kao proslavljeni Alpski lovci. Međutim, opća vojna obveza uvedena je tek 1875. čemu je prethodilo osnivanje teritorijalnih novačkih središta. Vrhovni zapovjednik vojske bio je kralj, a njemu je o svim vojnim pitanjima bio odgovoran ministar rata. Načelnik Glavnog stožera (*Comando del corpo di stato maggiore*) bio je u hijerarhijskom lancu zapovijedanja podređen ministru rata. Vrlo brzo dolazi i do razvoja vojnog školstva pa su opće kadetske škole (*Collegi militari*) bile otvorene u Rimu i Napulju, Časnička škola (*Scuola militare*) za potrebe školovanja časnika pješništva i konjaništva otvorena je u Modeni, a Vojna akademija (*Accademia militare*) već je postojala u Torinu i školovala je inženjerijske i topničke časnike. Viša (aplikacijska) vojna škola za usavršavanje pješćkih časnika bila je u Parmi, za inženjeriju i topništvo u Torinu (u sklopu Vojne akademije), a za konjaništvo u Pinerolu kod Torina.

FORTIFIKACIJSKO UTVRĐIVANJE

Osim reorganizacije vojske, Italija je započela i opsežno fortifikacijsko utvrđivanje svojeg pograničnog sektora i ključne infrastrukture koje je trajalo sve do 1896. Prvo je obavljeno utvrđivanje Rima i ključnih luka, zatim talijansko-francuske granice (tri skupine tvrđava na strateškim

Talijanski vojnici fotografirani 1888. ispred improvizirane vojne pošte u Eritreji. Tih su godina već počinjali sukobi između Italije i Etiopije koji su poslije doveli do dvaju ratova

alpskim prijevojtima), a nakon toga su podignuta i zaprečna utvrđenja prema Austro-Ugarskoj na putovima iz smjera Tirola. Postojeće su fortifikacije Verone i Venecije obnovljene i dopunjene novim bastionima, dok su stare bastionske utvrde u Lombardiji napuštene iz nekoliko razloga – nakon ujedinjenja Italije izgubile su svoju stratešku važnost, bile su previše međusobno udaljene i nepovezane da bi se mogle objediniti u fortifikacijski ansambl, a uza sve to bile bi neekonomične za obnovu i održavanje.

MODERNA FLOTA

Ratna mornarica (*Regia Marina*) ustrojena je istodobno kad i kopnena vojska (proklamacijom Kraljevine Italije), stapanjem pijemontske i napuljske flote u jedinstvenu mornaricu. Kraljevina Italija raspolagala je nakon ujedinjenja impozantnom trgovačkom flotom. Naime, država je za svoje potrebe uvozila čak 2/3 potrebnih sirovina iz prekomorskih zemalja. Trgovinu je trebalo dobro štiti, kao i najvažnije plovne putove koji su za Italiju u to vrijeme bili strateški važna infrastruktura. Do izbijanja Trećeg talijanskog rata za

ujedinjenje 1866. godine, talijanska su brodogradilišta uspjela izgraditi modernu flotu parnih brodova, znatno jaču od austrougarske flote razmještene u pomorskim bazama na istočnoj obali Jadrana. No, poraz u Bitki kod Visa 1866. rezultirao je naglim zastojem u razvoju talijanske ratne mornarice, pa čak izazvao višegodišnje preispitivanje njezine učinkovitosti i svrhovitosti. Tijekom 1870. proširilo se i mišljenje da bi mornaricu trebalo zamijeniti obalnim topništvom i oklopnim vlakovima, međutim, takva izrazito defenzivna doktrina nije bila u

Bojni brod Enrico Dandolo ušao je u uporabu mornarice 1882. godine i bio je među najmodernijim ratnim brodovima na svijetu

Marinko OGOREC

JE ORUŽANIH SNAGA

Foto: Ministero della Difesa

Strijelci pješništva talijanske vojske vježbaju gaganje iz pušaka. Fotografija iz 1887.

skladu s talijanskim kolonijalnim težnjama jer je za to bila nužna flota koja će omogućiti prekomorske kampanje.

PLAN ZA MORNARICU

Sve su dvojbe i polemike nestale kad je talijanski parlament 1871. usvojio Plan za mornaricu, nakon kojeg je uslijedio Flotni program iz 1875. godine. Donošenje tih dokumenata bio je krupan korak u obnovi i modernizaciji ratne mornarice. Mornarička vojna akademija u Livornu i Viša mornaričko-tehnička škola u Genovi otvorene su 1882. godine, a opremljena brodogradilišta u La Speziji, Veneciji i Napulju omogućila su izgradnju dvaju bojnih brodova (Enrico Dandolo i Caio Duilio), koji su spadali među onodobne najsuvremenije ratne brodove. Proračun ratne mornarice povećan je s 38,5 milijuna lira 1870. godine na 102,2 milijuna lira 1895., a Italija se počela svrstavati u red velikih pomorskih sila. Posebnu su pozornost mornarički stratezi posvetili brzini ratnih brodova, ponekad čak i na štetu oklopne zaštite. Zahvaljujući takvom pristupu, krajem

XIX. i početkom XX. stoljeća Italija je posjedovala najbrži flotni sastav u Sredozemlju, a vjerojatno i u cijeloj Europi. Usporedno s izgradnjom ratne flote, moderniziraju se i dotadašnje pomorske baze u Veneciji, Anconi, Messini i La Speziji, a osim njih Italija gradi još dvije velike pomorske baze – Brindisi i Taranto.

KOLONIJALNA EKSPANZIJA

Zahvaljujući snazi svoje ratne mornarice, Italija nakon otvaranja Sueskog kanala započinje prekomorsku kolonijalnu ekspanziju isprva usmjerenu na Rog Afrike. Početkom osamdesetih godina XIX. stoljeća preuzima Assab, važnu luku na Crvenom moru, a zatim se do 1885. širi na cijeli okolni priobalni prostor zajedno s lukom Massawom. Taj je prostor, iako teritorijalno malen, poslužio talijanskim kolonijalnim snagama kao mostobran za daljnje nastupanje u dubinu Etiopije što nije naišlo na odobravanje lokalnog stanovništva, ali do 1886. nije bilo većih oružanih sukoba. Nastojeći spriječiti daljnji prodor Talijana u dubinu države

Opća vojna obveza uvedena je tek 1875. čemu je prethodilo osnivanje teritorijalnih novačkih središta. Vrhovni zapovjednik vojske bio je kralj, a njemu je o svim vojnim pitanjima bio odgovoran ministar rata

Proračun ratne mornarice povećan je s 38,5 milijuna lira 1870. godine na 102,2 milijuna lira 1895., a Italija se počela svrstavati u red velikih pomorskih sila. Posebnu su pozornost mornarički stratezi posvetili brzini ratnih brodova

Foto: Wikipedia

Etiopski vladar Ivan IV. poginuo je u okršaju s mahdistima prije no što se razbuktao pravi rat između njegove zemlje i Italije

i sačuvati izlaz na Crveno more, etiopski vladar Kasa, ras od Tigre (*negus negesti* Ivan IV.) u siječnju 1887. napada talijanski garnizon u mjestu Saati blizu Massawe, a jedan od njegovih zapovjednika istodobno iz zasjede uništava talijansku kolonu kod Dogalija. Talijani su u Massawi okupili korpus od oko 20 000 ljudi pod zapovjedništvom generala Alessandra Asinarija Di San Marzana, koji je u ožujku 1888. ponovno zauzeo Saati. Ivan IV. okupio je više od 80 000 ratnika i krenuo ususret talijanskom ekspedicijskom korpusu, ali se na vijest o upadu islamističkih mahdista iz Sudana u svoju zemlju vratio u unutrašnjost kako bi suzbio pobunu njihovih pristalica. U sukobima s mahdistima Ivan IV. je poginuo, a njegov je nasljednik postao Menelik II. koji je 2. svibnja 1889. u Wachaleu (Ucciali) s Italijom sklopio sporazum o prijateljstvu i suradnji priznavši joj pravo na Eritreju. Time je završen prvi sukob Italije i Etiopije koji je poslije doveo do dvaju pravih ratova. ■

U prošlom je broju Hrvatskog vojnika prikazan prvi dio sadržaja 2. poglavlja "Operativnog izvještaja o agresiji na RSK i aktivnostima SVK u periodu od 04.08. do 10.08.95.g." koje je u ime "Glavnog štaba Srpske vojske" potpisao "komandant SVK" general potpukovnik Mile Mrkšić. Navedene su aktivnosti pojedinih postrojbi SVK tijekom prva dva dana Oluje, 4. i 5. kolovoza 1995., a u nastavku se navode događaji nakon 5. kolovoza. Sadržaj drugog dijela poglavlja pokazuje da je SVK na području

07 i 08. 08. izvodila borbena dejstva na Baniji i Kordunu. U toku 06.08. na prostor severne grupacije upućen je načelnik Glavnog štaba SVK, a 07. i 08. komandant SVK lično je rukovodio borbenim dejstvima sa severnom grupacijom iz reona Dvora.

Tri puta je vršena deblokada delova 21.K i ponovno njihovo okruživanje. Padom Gline, sve snage su usmerene na izvlačenje preko Žirovca ka Dvoru.

U reonu Žirovca ustaške i balijske snage više puta

stilo svoje jedinice i nastavilo pokret sa izbeglicama ka SRJ (Saveznoj Republici Jugoslaviji, op. a.).

Sva ratna tehnika i sredstva prikupljena su u Petrovcu, Prijedoru, Omarskoj i predana VRS. Procenjuje se da je SVK izvukla sa sobom preko 80% svih MTS (materijalno-tehničkih sredstava) i municije.

Treće poglavlje spomenutog "Operativnog izvještaja", naslovljeno "Organizacija komandovanja i rad GŠ SVK",

kao uzrok raspada sustava zapovijedanja:

Planom operacije regulirano je da po otpočinjanju agresije dejstva 21. i 39.K, KSJ i operativne grupe "Pauk" objedinjava general-major Novaković Mile. Sa borbenim dejstvima 7. i 15.K i PV i PVO neposredno je rukovodio GŠ SVK. Navedena organizacija komandovanja imala je za cilj da postigne veće jedinstvo u upotrebi snaga, ali i veću samostalnost kod izvođenja borbenih dejstava sa sever-

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

OPERATIVNO AKTIVNOSTIMA SV

obuhvaćenom operacijom Oluja, koja se u dokumentu naziva "agresijom", bila razbijena na dva dijela, u njemu se procjenjuje (u postocima) količina opreme koju je SVK izvukao na područje RS u BiH te govori o smjerovima izvlačenja srpske vojske i civila: U toku 06.08. SVK je bila podjeljena na dve grupacije: južnu i severnu. Južnu grupaciju činile su 7. i 15.K (-70. pbr), a severnu 21.K, 39K, KSJ (Korpus specijalnih jedinica) i 70.pbr.

Južna grupacija se izmešala sa narodom i izvlačila se na pravcu Srb-Martin brod-Petrovac i Donji Lapac-Spasovo-Petrovac.

Severna grupa je u toku 06.,

presecaju odstupnicu 21.K i narodu koji se izvlačio ka Dvoru. Pokušaji deblokade sa snagama 2.KK nisu uspeli. Preko radija i TV dolaze informacije o predaji okruženih snaga 21.K u kojima je bilo više dezinformacija nego pravih činjenica.

Na prostor Republike Srpske (BiH, op. a.) izvukle su se snage 7., 15. i 39 K i KSJ.

Celokupne snage RV i PVO SVK prebazirane su u Banja Luku i prepotčinjene komandi vazduhoplovstva i protivvazdušne obrane VRS (Vojske Republike Srpske, op. a.).

Najveći broj vojnih obaveznika i starešina po izvlačenju na teritorij Republike Srpske samovoljno je napu-

govori o organizaciji obrane i djelovanju zapovjedništva SVK tijekom operacije Oluja. Sadržaj poglavlja pokazuje da je zapovjedništvo SVK predvidjelo mogućnost rasijecanja njihovih snaga, da je u slučaju napada hrvatskih snaga, uz obranu teritorija, na istočnom dijelu "RSK" (hrvatsko Podunavlje, op. a.) bila predviđena napadna operacija koju je trebao pokrenuti 11. korpus SVK te da je najveća slabost obrane "RSK" bio nedostatak pričuvnih snaga, odnosno mogućnost manevriranja velikim snagama radi zaustavljanja proboja hrvatskih snaga. U tom je poglavlju odluka "Vrhovnog saveta odbrane RSK" o evakuaciji posebno naglašena

nom i južnom grupacijom. Predviđena je mogućnost da dođe do rasecanja RSK na spoju Like i Korduna, što bi komandovanje značajno usložilo. U uslovima eventualnog prekida veza komandovanja, naređena organizacija komandovanja olakšala bi rukovođenje borbenim dejstvima.

Planom operacije bilo je predviđeno da se u zapadnom delu RSK izvodi odbrambena operacija, a u istočnom napadna.

Početak agresije GŠ SVK je dočekao u zgradi sa razvijenim svim elementima komandnog mesta. Utvrđivši da je agresija izvršena na sve delove teritorije RSK na

zapadu, GŠ je naredio komandi 11.K da postupi po planu upotrebe (da pređe u napadna borbeno dejstvo). Najveću slabost plana odbrane predstavlja nedostatak slobodnih snaga, kako na nivou GŠ SVK, tako i na nivoima korpusa. Rezerve koje su postojale bile su različite voda do čete. Izuzetak okbr (oklopna brigada, op. a.) iz KSJ na nivou GŠ SVK. Očekivana agresija nalagala je da se borbenim dejstvima rukovodi sa IKM (istaknuto, odnosno izdvojeno komandno mjesto, op. a.). Neposredna opasnost od agresije, a da bi se u Kninu zadržali organi vlasti, odlučeno je da GŠ

kom štaba upućena je u komandu 15.K gde se situacija cenila kao kritična. Komandant sa grupom starešina ostaje u blizini Knina sa namerom da iz rejonu Pađana i sela Otrića, neposredno utiče na aktivnosti 7.K. Ostali deo Glavnog Štaba SVK premešta se u reon Srba, sa namerom da stvori uslove da se komanduje operacijom sa tog prostora. Pre napuštanja Knina, Glavni štab SVK regulisao je zadatke potčinjenim jedinicama za sledeća 24 časa, a okbr iz KSJ naređeno je da u toku noći izvrši marš na Baniju. Rad na IKM karakterisao se prekidom svih veza sa

RS. Posle 12,00 časova 06.08. Glavni štab SVK premešta se u rejon Prijedora, gde ostaje do 10.08. Dalji rad Glavnog štaba SVK je organizovan tako da komandant sa najodgovornijim starešinama ostane u Banja Luci, a da se drugi deo GŠ SVK prebaci u Beograd.

Glavni štab je radio po grupama što je bilo jedino moguće. Izostajala je koordinacija i zajednička analiza krupnijih problema. I pored teških uslova uži deo štaba se sastajao više puta i zajednički cenio situaciju i predlagao rešenja komandantu.

Neopremljenost GŠ SVK

U 4. poglavlju spomenutog "Operativnog izvještaja" koje je podijeljeno na više dijelova, a nosi naslov "Faktori i događaji od presudnog uticaja na upotrebu SVK i ishod hrvatske agresije", govori se o:

- predviđanju i tijeku borbenih djelovanja (1. podnaslov)
- odnosu snaga (2. podnaslov)
- propagandno-psihološkom djelovanju (3. podnaslov)
- moralu boraca i naroda (4. podnaslov)
- odluci o evakuaciji (5. podnaslov)
- ostalim činjenicama (6. podnaslov)
- pregledu gubitaka SVK u operaciji Oluja, odnosno u

IZVJEŠĆE O (III. DIO) K TIJEKOM OLUJE

SVK sačeka agresiju u Kninu i da što duže rukovodi iz Knina.

Rukovođenje odbranom vršeno je iz Operativnog centra. Veze sa korpusima su funkcionisale dobro sve do napuštanja Knina i držanja Čelavca i Promine. Do objave odluke o evakuaciji Glavni štab SVK i komande potčinjenih jedinica držale su situaciju pod kontrolom. Odluka o evakuaciji stanovništva je stavila GŠ SVK i sve komande pred svršen čin. Glavni štab je izvršio izmene u organizaciji komandovanja koje su bile u skladu sa novonastalom situacijom.

Grupa starešina sa načelni-

komandama korpusa (zbog pada Čelavca i Promine). Na bazi neposrednih kontakata sa komandantima korpusa i brigada Glavni štab SVK je u toku 05.08. regulisao zadatke 7. i 15.K i pratio dejstva na Kordunu i Baniji. U toku 06.08. na IKM u Dvor je upućen načelnik štaba.

Komandant SVK se na Oštrelju sreo sa komandantom Glavnog štaba VRS, generalom Mladićem. Ujutro 07.08. komandant odlazi na IKM i neposredno rukovodi borbenim dejstvima severne grupacije. Ostali deo GŠ SVK zadržava se do 12,00 časova na Oštrelju i prikuplja podatke od jedinica 7. i 15.K koje su se našle na teritoriju

(i komandi jedinica) adekvatnim sredstvima za komandovanje i vezu bitno je ograničavala efikasnost organa komandovanja u toku borbenih dejstava. Veze su bile moguće samo preko repetitora na Čelavcu, Promini i Plješevici. Uništenje ili zauzimanje ovih repetitora praktično je značilo prekid svih veza između GŠ SVK i komandi korpusa (izuzev radio-veza koje zbog ometanja nisu mogle funkcionisati). GŠ SVK nije imao uređeno i opremljeno komandno mesto kako osnovno, tako i istaknuto komandno mesto. Praktično van zgrade u kojoj je bio smešten GŠ SVK nije se moglo komandovati.

razdoblju od 4. do 8. kolovoza 1995. (7. podnaslov)

- radu pozadine GŠ SVK prije, u tijeku i nakon napada hrvatskih snaga na "RSK" (8. podnaslov).

U spomenutom se poglavlju nalaze brojni zanimljivi podaci, no činjenica je da se prije prihvaćanja kao pouzdanih moraju provjeriti jer se za neke od njih, kao primjerice broj poginulih pripadnika hrvatskih oružanih snaga u Oluji, na prvi pogled može zaključiti da nisu tačni.

O tome u sljedećem broju Hrvatskog vojnika. ■

Marka je nastala prema slici Pierrea Blanca *Ulazak njemačke 29. pješačke pukovnije u grad Luksemburg 2. kolovoza 1914.* koja se čuva u Nacionalnom muzeju za povijest i umjetnost u Luksemburgu

FILATELIJA

MARKE - ODLAZAK U RAT

Obljetnice velikih događaja prigoda su izdavačima maraka, uglavnom u vlasništvu ili pod okriljem vlada odnosno država (ministarstva, nacionalne pošte), da putem poštanskih maraka podsjete na bitne činjenice važne za svoju naciju ili društvo općenito. Rijetko koja važna i velika obljetnica ostane nezabilježena na markama. Ako je riječ o globalnom događaju, takvu će marku izdati veći broj država

Ivo AŠČIĆ

Slikoviti prikaz pobune na brodu *Bounty* koja je završila ostavljanjem kapetana broda i njemu odanih ljudi u malom čamcu na Tihom oceanu

Kako bi pobunu na brodu *Bounty* sačuvali od javnosti, pobunjeni su ga mornari zapalili i naselili se na otok Pitcairn

Jedan je od reprezentativnih primjera obilježavanja obljetnice sto godina od početka Prvog svjetskog rata. Taj je obljetničarski događaj svakako najvažniji ove godine što potvrđuju brojne izdane marke različitih država i samostalnih teritorija.

Da svaka marka ili serija poštanskih maraka ima svoju priču, pokazuju novozelandska izdanja iz srpnja ove godine. Na markama izdanim u seriji od deset maraka naslovljenoj "Za kralja i Carstvo" (engl. *For King and Empire*) kronološki su prikazani događaji koji su prethodili ulasku Novog Zelanda u rat te sama priprema i odlazak vojnika na ratište. Dio te serije maraka svjedočanstva su Melvillea Mirfina, bankarskog službenika koji je bio u ratu četiri godine i 359 dana i prošao brojna ratišta, od Samoe (1914.) do okupacije Njemačke 1919. Marke između ostalog prikazuju: ministra obrane Britanskog Carstva lorda Horatija Herberta Kitchenera koji se posebno istaknuo na Novom Zelandu u prijeratnom razdoblju te preporučio povlačenje novozelandskih vojnika s Galipolja, Turska, 1915. godine; poziv za vojnu vježbu 1911.; proglas novozelandskog parlamenta o stupanju u rat 5. kolovoza 1914.; brod s vojnicima neposredno prije odlaska u Egipat; kamp za obuku novozelandskih vojnika u Canterburyju; pismo Melvillea Mirfina iz osvojene Njemačke Samoe; vojnu bazu novozelandskih vojnika u Egiptu.

Da bi se bolje razumjelo sudjelovanje novozelandskih vojnika u ratu koji se uglavnom vodio tisućama kilometara

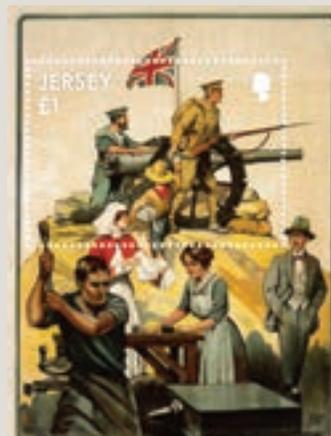
Novi Zeland obilježio je 100. obljetnicu početka Prvog svjetskog rata serijom od deset maraka pod nazivom "Za kralja i Carstvo". Na omotnici prvog dana (FDC) na markama je kronološki prikazana priprema i odlazak vojnika u rat

daleko od njihove zemlje, potrebno je spomenuti kako se početkom XX. stoljeća Novi Zeland nalazio u sastavu Britanskog Carstva. Iako je neposredno prije rata proglašen dominijem što mu je omogućilo samostalnu vanjsku i unutarnju politiku, od samog je početka u njemu sudjelovao na strani Velike Britanije. Zbog zanimljivosti teme i svjetskoj javnosti manje poznatih ratnih događanja, Novi Zeland najavio je izdanje takvih maraka i u iduće četiri godine, prikazujući dosad neobjavljene slike, plakate, pisma, ratne dnevnik i slične materijale iz Velikog rata. Na njima će pokušati dočarati ulogu i doprinos Novozelanzana u Prvom svjetskom ratu, u kojem ih se borilo više od sto tisuća ili deset posto od ukupnog broja stanovnika. Poginulo je osamnaest tisuća vojnika, a više od četrdeset tisuća je ranjeno.

POBUNA NA BRODU BOUNTY

Pobuna vojnika protiv nadređenih zapovjednika nije nepoznanica u oružanim snagama. Podrazumijeva kolektivno i sporazumno neizvršavanje zapovijedi nadređenih, protivljenje izdanoj zapovijedi i odbijanje izvršenja dužnosti radi postizanja određenog cilja. To je kratkotrajna pojava koja završava ispunjavanjem traženih ciljeva ili biva ugušena. U povijesti je zabilježeno više pobuna vojnika i nižerangiranih časnika, bilo na ratištu, bilo u nekoj vojnoj misiji (zadatku). O takvoj je pobuni pisano u 403. broju Hrvatskog vojnika, s prikazom i objašnjenjem motiva marke "Pobuna hrvatskih vojnika u Villefranche-de-Rouergue 1943.". Jedna je od najpoznatijih pobuna ona britanskih mornara protiv kapetana Williama Bligha na brodu *Bounty* u drugoj polovici XVIII.

stoljeća kad je brod Kraljevske mornarice otplovio na Tahiti da prenese krušno drvo u Zapadnu Indiju. Na povratku se posada predvođena prvim časnikom zbog kapetanove surovosti pobunila i ostavila ga na Tihom oceanu u čamcu s osamnaest odanih mu ljudi. Na opće iznenađenje oni su preživjeli, plutajući na moru četrdesetak dana i preplovivši više od 3600 morskih milja. O pobuni, odnosno sudbini broda *Bounty*, britanska vlada čak osamnaest godina nije ništa znala. Osim što je o pobuni na *Bountyju* snimljeno nekoliko filmova i napisano više knjiga, izdano je i više poštanskih maraka različitih država. ■

Are YOU in this?

Više od šest tisuća vojnika s britanskog otočja Jersey sudjelovalo je u Velikom ratu u vojskama Velike Britanije i Francuske. Marka je nastala kao reprodukcija plakata ratne propagande iz Prvog svjetskog rata

Zastave ratnih brodova mađarskih oružanih snaga: prvi red, lijevo, vojnopomorska zastava za veće brodove, desno vojnopomorska zastava za manje brodove; drugi red: plamenac zapovjednika ratnog broda; treći red, lijevo: položajna zastava ministra obrane, sredina: vojnopomorska zastava za čamce, desno: plamenac najstarijeg zapovjednika. Međusobni odnosi veličina zastava zadržani su na prikazu

MAĐARSKE VOJNOPOMORSKE ZASTAVE

Brodovi Mađarskog domobranstva (*Magyar Honvédség*) dio su riječne flotile (*Honvéd Folyami Flottilla*) koja je od 2001. ustrojena kao dio kopnenih snaga u 3. odredu ratnih brodova (*Hadihajós Alosztály*) 1. honvedske bojne za razminiranje i ratne brodove (*MH 1. Honvéd Tűszerész és Hadihajós Ezred*) s obzirom na to da se sastoji uglavnom od protuminskih brodova i čamaca za razminiranje. Današnje su vojnopomorske zastave propisane Pravilnikom Ministarstva obrane o zastavama i oznakama Mađarskog domobranstva (*HM rendelet a Magyar Honvédség jelképeiről és jelzéseiről*) od 12. travnja 1996. godine. Svi ratni

brodovi ističu krmenu vojnopomorsku zastavu koja je temeljno bijele boje s nizom crvenih i zelenih trokutića uza sva četiri ruba i s državnim grbom postavljenim uz koplje. Propisane su tri veličine zastave, ovisno o veličini broda na kojem se ističu: veći brodovi ističu zastavu veličine 80 × 100 cm, manji 60 × 80 cm, a čamci 31 × 40 cm. Bez obzira na veličinu, okomita os grba postavlja se na zamišljenoj okomici koja dijeli zastavu po duljini u omjeru 1 : 2. Crveno-zeleni trokuti uz rubove nazivaju se na mađarskom *farkasfogak*, vučji zubi, i dio su stare (austro)ugarske tradicije na vojnim zastavama.

Dok su prve propisane vojnopomorske mađarske zastave prije Drugog svjetskog rata bile trobojnice s velikim državnim grbom koji je nakon rata zamijenjen novim grbom, već od 1948. uvode se za ratne brodove bijele zastave s vučjim zubima i tadašnjim grbom. Preinačene su 1950. tako da duž sredine imaju trobojnu prugu s grbom, a 1955. se umjesto bijelih koriste crvene zastave s bijelo-zelenim vučjim zubima na kojima je grb promijenjen 1957. godine. Ostale su u uporabi do 1991., a Pravilnikom iz 1996. ponovno se uvode tradicionalne bijele ratne zastave. Plamenac ratnog broda jednostavan je

trobojni trokutasti plamenac, od 1996. propisane veličine 21 × 200 cm. Jednak je plamencima koji su se koristili prije, kad su bili nešto dulji: od 1921. u omjeru 1 : 30, a od 1948. u omjeru 3 : 40. Uporaba takvih plamenaca na civilnim brodovima zakonom je zabranjena. Plamenac najstarijeg zapovjednika inačica je vojnopomorske zastave trokutastog oblika, širine 60 i duljine 80 cm, sa sedam zuba uz jarbol i po 11 duž kosih stranica te zelenim rubnim elementima i s grbom u sredini. Jedina propisana zapovjedna zastava ona je ministra obrane, u obliku pravokutne trobojnice raskoljenog kraja s trobojnim porubom. ■

ZASTAVA 144. BRIGADE

144. brigada HV-a "R" – Zagreb-Sesvete ustrojena je 12. kolovoza 1991. na području tadašnje općine Sesvete kao 1. brigada Teritorijalne obrane. Mobilizirana je 6. listopada, a 13. studenog postaje 144. brigada i djeluje na Banovinskom bojištu. Idućih godina djeluje na Sinjskom, Drniškom, Južnom i Dinarskom bojištu, a tijekom Oluje na Sinjskom i Južnom bojištu. Nakon toga je demobilizirana i prevedena u pričuvu te 2000. i ukinuta.

U vrijeme djelovanja Brigade izrađena je njezina zastava, vjerojatno već 1992. godine. Zastava je plave boje s otisnutim znakom u sredini u obliku žuto obrubljenog polukružnog štita s bijelom dvokatnom zgradom s dvama redovima po šest prozora odnosno i vratima u donjem redu, dvama dimnjacima te dvama postraničnim jednokatnim krilima s ulazima na bijeloj liniji iz koje iz središta bočnih ulaza izlaze prema dolje dva ukrštena puta, iznad zgrade (heraldički) desno žuto sunce s nepravilnim zrakama i lijevo povijesni hrvatski grb, a u žutim odvojenom zaglavlju bijeli natpis "144. BRIGADA" te dolje u luku bijeli natpis "SESVETE". U uglu zastave crvenim je vezom obrubljena zastava Republike Hrvatske, odmaknuta od gornjeg i kopljenog ruba.

Znak Brigade nastao je u siječnju 1992. godine, a njegov autor zasad nije zabilježen u dostupnim izvorima. Prikazuje kaptolsku kuriju prepozita (prepošta) zagrebačke stolne crkve. Sesvetska je kurija dovršena 1784., na mjestu nekadašnjeg drvenog kaštela nastalog na križanju prastarih magistralnih cesta, i spada među najmonumentalnije svjetovne stambene građevine iz razdoblja baroka u Hrvatskoj. Zastava je veličine 90 × 170 cm, ukrašena žutim pozamanterijskim resama s tri ruba i rukavom od posuvraćenog zastavnog lista. Veličina hrvatske zastave u uglu je 15 × 30 cm, odmaknuta je po dva centimetra od gornjeg ruba i ruba zastavnog rukava, a veličina znaka u sredini je 30 × 40 cm. Danas se čuva u zbirci zastava Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske.

Povodom obilježavanja 15. obljetnice Oružanih snaga Republike Hrvatske, 2006. godine izrađena je vrlo slična zastava standardne veličine 100 × 200 cm, sa znakom postrojbe u sredini nešto većih dimenzija i prikazanim u bojama u kojima se koristio na nadlaktičnim oznakama – crne podloge, bijele zgrade, žutog sunca i blijedo zelenih putova, a bez hrvatske zastave u uglu. ■

Foto: Branko Senik

Zastava 144. brigade HV-a "R" - Zagreb-Sesvete

Dodatne informacije o zastavama postrojbi OSRH, fotografije zastava u uporabi, saznanja o nastanku i korištenju zastave, kao i ispravci i ostalo što bi moglo pomoći u izradi cjelokupne povijesti zastava naših postrojbi, molimo javite na zastavehv@gmail.com. Unaprijed zahvaljujemo.

 MULTIMEDIJA

Smartphone sa (zasad) najizdržljivijom baterijom

Jedan je od najvećih problema korisnika pametnih telefona nedovoljno trajanje baterije: većina ih telefone puni svaku noć, ali često se dogodi da baterija ne uspije izdržati niti jedan dan tako da neki svoje mobitele pune i dvaput dnevno. Na stranici Phone Arena nedavno su testirali trajanje baterije nekih od najpopularnijih pametnih telefona na tržištu, novih modela iPhonea, Sonyja, Samsunga, HTC-a i drugih, a pokazalo se kako je *kralj izdržljivosti* Sonyjev novi telefon Xperia Z3. Korisnici tog telefona neće morati nositi dodatne mobilne punjače jer je tijekom testiranja, uz cijelo vrijeme upaljen ekran i pokrenute aplikacije, baterija izdržala čak devet i pol sati. Za usporedbu, baterija iPhonea

6 Plus na tom je testu izdržala šest i pol sati, dok će vlasnike iPhonea 6 vjerojatno razočarati podatak da je njegova baterija izdržala pet sati i 22 minute. Osim što ima najizdržljiviju bateriju, Xperia Z3 je brz (ima četverojezgreni 2,5 GHz procesor), tanak i vodootporan telefon s 20 MP kamerom na kojem, zahvaljujući opciji PlayStation Remote Play, korisnici mogu igrati videoigre s PlayStationa 4. Zahvaljujući svim opcijama, Z3 mogao bi biti jedan od najzobilnijih kandidata za najbolji *smartphone* predstavljen ove godine.

Na drugom se mjestu ljestvice telefona s najizdržljivijim baterijama nalazi Huawei

Ascend Mate 7 čija je baterija izdržala devet sati i tri minute. Ima veći ekran od Sonyjeva (šest inča u odnosu na Sonyjevih 5,2 inča) i puno jaču bateriju (4,100 mAh u odnosu na 3,100 mAh).

Na trećem se mjestu nalazi prethodnik Xperije Z3 (model Z2) čija baterija može izdržati osam sati i deset minuta, zatim slijedi najbolji Samsungov telefon Galaxy S5 (sedam sati i 38 minuta) te nasljednik najboljeg telefona iz 2013. godine, HTC-ov One M8 (sedam sati i 12 minuta). Nakon njega slijedi iPhone 6 Plus, zatim LG-ov G3, Samsungov Note 3, Motorola X te iPhone 6 i iPhone 5S.

Microsoft preskače devetku, stižu Windowsi 10

Microsoft je na događaju namijenjenom poslovnim korisnicima otkrio određene detalje vezane za nadolazeću verziju Windowsa. Suprotno nagađanjima, ime novog operativnog sustava bit će Windows 10, a dosta je toga već poznato. Windows će postati operativni sustav prilagodljiv uređaju na kojem se koristi, neovisno o tome je li riječ o mobitelu, tabletu, prijenosniku, stolnom ili hibridnom računalu.

Hibridni Start izbornik vraća se na klasična računala, dodane su virtualne radne površine,

prikaz otvorenih aplikacija iz ptičje perspektive te mogućnost izvršavanja Windows Store aplikacija unutar prozora čime se izbjegava dvojnost sučelja. U Command Promptu moći će se *lijepiti* kopirani sadržaj s pomoću kratice Ctrl+V, dakle, i ta je odluka korisnika napokon prihvaćena i uzeta u obzir!

Kao prvi korak, tvrtka će lansirati Windows 10 Insider Program, a entuzijasti će moći preuzeti

i isprobati operativni sustav u testnom izdanju. Microsoft će s pomoću tog sustava prikupljati povratne informacije koje će uzimati u obzir pri daljnjem razvoju operativnog sustava. Kako je događaj bio fokusiran na poslovne korisnike, više informacija za privatne korisnike bit će objavljeno početkom sljedeće godine, obećali su iz Microsofta. Konačna verzija Windowsa 10 bit će dostupna sredinom 2015.

Novi i sigurniji Androidov softver

Sigurnost i privatnost korisnika postali su vrlo važna tema u svijetu *smartphonea*. Appleov izvršni direktor Tim Cook nedavno je iznio mišljenje o tome, a sad i Google radi kako bi učinio Android sigurnijim. Tvrtka je izjavila za Washington Post kako će iduća generacija mobilnog operativnog sustava, koji se još uvijek vodi pod kodnim imenom Android L, po prvi put automatski raditi enkripciju podataka. Korisnici Androida dosad su morali sami aktivirati tu zaštitu na svojim pametnim telefonima. Ono što je prilično važno je to da Google tvrdi da čak ni sigurnosne agencije neće moći pristupiti fotografijama, porukama i videosnimkama

koje se nalaze na zaštićenom uređaju. Apple je učinio sličnu stvar s iOS-om 8 kako bi uvjerio korisnike da ni sama tvrtka ne može ništa predati vlastima kad su osobni podaci u pitanju. Sudeći prema Googleu, cilj je da se najpopularniji operativni sustav na svijetu učini još sigurnijim, a na tome se već neko vrijeme radi. Android već tri godine nudi enkripciju podataka, a ključevi se ne čuvaju izvan uređaja tako da ne mogu biti podijeljeni s *uljezima*. "Naša će najnovija verzija Androida imati automatski uključenu enkripciju tako da korisnici ne moraju razmišljati o tome je li uključena," izjavila je glasnogovornica Googlea Nikki Christoff. Nova generacija

Androida očekuje se u listopadu te ćemo tek tad sa sigurnošću moći znati kako nova enkripcija odrađuje svoj posao.

Vrhunski skeneri s potpisom Epsona

Epson je na sajmu Photokina predstavio dva nova plošna skenera za film i fotografije: Perfection V850 Pro i Perfection V800 Photo. Namijenjeni su za digitalizaciju kataloga i zbirki fotografija na filmu i tradicionalnih fotografija na papiru te njihovo pohranjivanje u profesionalnoj kvaliteti. Epsponovo rješenje vodeće je na tržištu zahvaljujući kvaliteti optičkih komponenti, velikoj površini skeniranja, širokom izboru formata filmova i naprednim opcijama uklanjanja prašine i ogrebotina. Perfection V850 Pro ima niz značajki te je namijenjen profesionalnim fotografima i naprednim entuzijastima koji će cijeniti jednostavno rukovanje i brz rad uređaja.

Sustav dvostruke leće (*dual lens*) omogućuje skeniranje filma u visokoj rezoluciji od 6400 dpi i fotografija na 4800 dpi, uz automatski odabir odgovarajuće leće za optimalnu kvalitetu i brzinu skeniranja. Uz visoku optičku gustoću, skeneri mogu reproducirati širok raspon tonova uz iznimnu preciznost, pogotovo tamne detalje na izvornim fotografijama.

Držači filma ponovno su konstruirani kako bi bili robusniji i omogućili bolju kontrolu visine držača za fino namještanje žarišne duljine. Model Perfection V850 Pro nadalje uključuje: High Pass Optics (antirefleksijski premaz na leći i *super reflection* zrcalo koje omogućuje najvišu razinu kvalitete i poveća-

va brzinu skeniranja) i profesionalni softver za skeniranje koji uključuje SilverFast SE Plus 8 te i1 Scanner.

Modeli Perfection V850 Pro i V800 Photo bit će dostupni na tržištu od listopada 2014.

Nakon nekoliko mjeseci glasina, GoPro je i službeno otkrio HERO4, obnovljenu liniju sportskih videokamera. HERO4 bit će dostupan u dvjema dobro poznatim inačicama, Black i Silver, a za snažniji model tvrtka otkriva kako donosi dvostruko bolje performanse u odnosu na prethodnika, uz 4K/30 fps, 2,7K/50 fps i 1080 p snimanje sa 120 sličica u sekundi.

Serija novih HERO kamera tvrtke GoPro

Iako su glasine govorile o postojanju LCD ekrana, on će krasiti samo Silver model kamere. Čini se kako snimanje 4K videa s 30 sličica u sekundi (model Black) ipak ima određene *žrtve*. Tvrtka navodi da su svi novi modeli nadograđeni pa je kvaliteta snimljenog materijala u svakom smislu bolja. HERO4 Black uz snimanje videa u 4K razlučivosti prvi 30 fps donosi i mogućnost snimanja 12-megapikslnih fotografija, a iz videosnimaka u najvišoj razlučivosti moguće je izvući 8,3-megapikslnih fotografije. GoPro tvrdi da je i Wi-Fi povezivost pedeset posto brža. HERO4 Silver donosi ekran osjetljiv na dodir, a može snimati 2,7 K video s 30 sličica u sekundi, kao

i 1080 p video sa 60 fps. Oba modela koriste potpuno redizajniran audiosustav kojim se snima zvuk s dvostruko višim dinamičkim rasponom u odnosu na dosadašnji. Linija sportskih kamera dostupna je za narudžbu od 5. listopada po cijeni od 499 i 399 dolara (Black i Silver). Budući da je GoPro u zadnje vrijeme u velikim financijskim gubicima, odlučio je povući radikalan potez te predstaviti jeftinu sportsku kameru jednostavnog naziva HERO. Riječ je o nasljedniku White linije koji može snimati 1080 p video s 30 sličica u sekundi ili 720 p video sa 60 fps. Tvrtka navodi kako je taj model i cijenom od 129 dolara i performansama idealan za početnike.

hass.hr

Airsoft je igra odnosno sport za sve one koje zanimaju bitke, ratovanje i pucnjava, ali sa streljivom u obliku kuglica koje rasprskavaju boju. Bez obzira na motive onih koji se njime bave ili bar jednom pokušaju, činjenica je da je sve popularniji. U Hrvatskoj raste broj airsoft terena i klubova, a tendenciju njihova okupljanja ima Hrvatski airsoft savez (HASS), čiju stranicu predstavljamo. Za početak, vrijedi im čestitati jer su ovog ljeta primljeni u Europski savez. Drugo, stvarno možemo reći da znaju zainteresirati za svoj hobi. Web-stranica daleko je od vizualno atraktivne, no bitan je njezin sadržaj. Nešto duljim surfanjem moći ćete doći do niza podataka o airsoftu u Hrvatskoj i svijetu, ali i biti upućeni na stranice pojedinih hrvatskih klubova. Svakako pogledajte pravila te maštovite scenarije pojedinih airsoft događaja. Ono što bismo željeli na stranici, posebna je foto i videogalerija koja bi multimedijske sadržaje skupila na jednom mjestu. Ne uspijete li se snaći na stranici, a želite više informacija, pokušajte poslati pitanje preko rubrike Helpdesk.

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

Onaj tko ima milosrđe u srcu, ima uvijek nešto za darovati drugima

NE ČINITI DOBRO JE ZLO!

Misionar koji je bio svjedokom događaja ispričao mi je ovu dirljivu i sjajnu epizodu. Jednog su se dana u Lambarénéu, Gabon, susrela dvojica divnih kršćana ovog stoljeća: Raoul Follereau i Albert Schweitzer. Imajući obojica srce zapaljeno ljubavlju za Krista, spontano su počeli govoriti o Njemu: događaj je znakovit (o čemu puno puta razgovaraju kršćani kad se susretnu?). U jednom trenutku Raoul Follereau, neumorni apostol gubavaca u tijelu i hrabri apostol među gubavcima u srcu, upita doktora Schweitzera: "Slušaj! Kad bi ti se dogodilo da susretneš Isusa na jednoj od ovih siromašnih afričkih ulica, što bi učinio?"

Liječnik koji je, kao već slavan i dobitnik Nobelove nagrade za mir, napustio karijeru i blagostanje da bi se u potpunosti darovao siromasima Afrike, načas je oklijevao, a zatim odgovorio: "Znaš li što bih učinio? Pognuo bih glavu od srama: učinili smo tako malo od onoga što nam je On zapovjedio."

Tako govore istinski kršćani, tako govore sveci, tako govore oni koji svakodnevno uspoređuju mjeru vlastite ljubavi s mjerom bez mjere Ljubavi Božje, koja se očitovala na Isusovu Križu. Sveti Franjo Asiški u posljednjem je razdoblju svojeg života bio kadar reći braći: "Započnimo, braćo, služiti Gospodinu Bogu, jer smo do sada učinili malo ili gotovo ništa! Nije ga niti dotakla misao da je osvojio cilj već se neumorno, ustrajući u prijedlogu svete obnove, uvijek nadao da može započeti ispočetka. Htio je ponovno služiti gubavcima i biti prezren, kao jedanput; nakanio je izbjegavati ljudsko društvo i skloniti se na najudaljeniju osamu, lišen svake skrbi i brige za druge, kako između njega i Boga ne bi bilo ništa osim tijela." (FI 500)

To je argument Evanđelja: ustvari, iz riječi prispodobе o *talentima* izlazi spasonosan *udarac bičem* u odnosu na našu tvrdokornu osrednjost! Dopustimo da nas ispravi, dopustimo da nas rani Ljubav kako bismo ozdravili od egoizma i od iskušenja osrednjosti.

Kako bismo trebali živjeti do Isusova povratka? Isus odgovara prispodobom: "Doista, kao kad ono čovjek, polazeći na put, dozva slugu i dade im svoj imetak

Ispovijedanje vjere i ljubavi su vidljivi znakovi prisutnosti Duha Svetoga u nama. Izvanredni osjećaji pa čak i čudesna mogu biti dvoznačni: samo ljubav nikada ne vara!

**BRAT RICHARD
IZ TAIZÉA**

Prije nego kažeš zbogom upitaj samoga sebe: A ja, što sam darovao?

RABINDRANATH TAGORE

Koju prednost može imati Krist ako je žrtvenik pun zlatnih posuda, dok On umire od gladi u osobi siromaha? Najprije nahrani gladnoga, a onda uredi oltar s onim što preostane.

SV. IVAN ZLAUTOUSTI

(...) Nakon dugo vremena dođe gospodar tih slugu i zatraži od njih račun." (Mt 25, 14-19)

Primijetimo odmah jednu pojedinost: gospodar uručuje slugama svoja dobra, tj. golem kapital neprocjenjive vrijednosti. Slika talenata (talenat je, u Isusovo vrijeme, odgovarao današnjim milijardama) naglašava raznovrsnost Božjih darova: svatko je od nas, zapravo, ulog ljubavi, svatko je od nas vrlo vrijedan kapital; svatko je od nas Božji san pozvan postati stvarnost!

S tim u vezi želim podsjetiti na iznimno religioznu scenu iz Fellinijeva filma *Ulica* (1954.). Sekvencija filma predstavlja Gelsominu, nesretnu i pomalo nespodobnu djevojku, koja povjerava nekom čovjeku u cirkusu svoju tjeskobu i kaže: "Čemu služim? Što mi je činiti?" Drugi, iako je bio jednostavan čovjek i bez neke kulture, otkriva veliku mudrost. Podiže kamen s ceste i primijeti: "I ovaj kamen, ako postoji, služi nečemu. Čini ti se da ti nikome ne služiš? Ne, to nije moguće: ti služiš nečemu."

To je velika istina: sve i svi smo Božji dar. Prema Isusovu je učenju svaki čovjek dar, makar bio bolestan ili hendikepiran ili obilježen bilo kakvim nedostatkom. Svatko je vrijedan u Božjim očima i stoga je svatko od nas dar bezgranične vrijednosti.

Iz toga slijedi: sve ono što jesmo i sve ono što imamo moramo upotrijebiti i staviti u službu drugima: trebamo učiniti da postane milost!

U tom je smislu izvanredno istinita tvrdnja da ćemo pred Boga donijeti samo ono što smo dali, a ne ono što smo zadržali: ono što nagomilavamo stavljamo u banku sebičnosti i zbog toga ćemo i izgubiti; ono što darujemo stavljamo u banku ljubavi... I bit će naše zauvijek. Isus stoga hvali dvojicu slugu koji su upotrijebili primljene talente ih umnožili: to su sveti, to su oni koji su uronili svoje haljine u Kristovoj krvi, tj. u božanskoj logici Ljubavi i potpunom daru sebe.

Različitosť darova: zašto? Isus osobito naglašava: Bog dijeli svoje darove s velikom maštovitosti, tj. različitim mjerom. Je li ta različitosť nepravedna? Ne, uopće. Različitosť darova znači da Bog ne voli dosadu: svatko od nas ima samo svoj put

posvećenja; svatko od nas ima svoj zadatak i svoj poziv: zadatak i poziv koji su jedinstveni i osobni i neponovljivi. Čudesna Božja mašta! I ne samo to. Različitosť darova (a to je vrlo važno razumjeti!) Bog želi kako bi nam dao mogućnost da uđemo u kuću sreće kroz jedina ulazna vrata: vrata milosrđa.

Milost je ta koja može proizvesti jednakost; to je bratska ljubav koja potiče na ulaganje svega ulažući u druge i za druge: u ovom svijetu sve je svih u božanskom blagdanu ljubavi, koji rađa dijeljenjem i zajedništvom i, dakle, pravom jednakosti.

Nemoj zaboraviti, štoviše, ako imaš zdravlje da tvoje zdravlje nije za tebe, nego za onoga koji nema zdravlja: ako isključivo zadržavaš svoje zdravlje za sebe, osjetit ćeš gnušanje egoista; ako imaš inteligenciju, tvoja inteligencija nije za tebe, nego za onoga koji je nema: ako isključivo upotrebljavaš svoju inteligenciju za sebe, strmoglavit ćeš se u ponos i osjetit ćeš nemir i gorčinu koji su tipični pakleni okusi; ako imaš dobrotu i nježnost i osjetljivost, sjeti se da su *darovi* koje treba uložiti (investirati) kako bi učinio dobro drugima: ako zadržiš za sebe Božje darove, oni će istrunuti u tvojim vlastitim rukama! Tko ne uloži svoj život za druge, ne živi: izvan kolosijeka je i, stoga, nalazi se izvan sreće.

Isus dodaje posljednjoj sceni prispodobе prikaz čovjeka koji je iz straha zakopao svoj talenat. Taj čovjek pripada kategoriji osoba koje se ne uzdaju u Boga, na sve se žale, prosvjeduju zbog mraka, ali ne pale malo svjetlo koje su dobili na dar. Isus osuđuje tog čovjeka jer je čovjek koji odbija ljubiti!

Gandhi, duboko kršćanska duša, primijetio je: "Tko god posjeduje nešto što mu ne treba, lopov je: znao on to ili ne, on je lopov. Veliki dio siromaštva koje pogađa svijet posljedica je gramzivosti nekolicine." Prije Gandhija, sveti je Augustin izrekao rješenje problema: "Onaj tko ima milosrđe u srcu, ima uvijek nešto za darovati drugima." Je li to slika našeg života? Bog u Svojem albumu sakuplja samo te fotografije: ostale se nalaze u albumu pustog egoizma, a to je pakao. ■

Postani nepobjediv.

LASERSKO SKIDANJE DIOPTRIJE

Laserskim uklanjanjem dioptrije (LASIK ili PRK) omogućuje se jasan i precizan vid.

Metoda je sigurna i bezbolna te dozvoljava brzi povratak svakodnevnim aktivnostima.

Čak je i NASA preporučila lasersko skidanje dioptrije kao rutinsku metodu uklanjanja grešaka vida za pilote i astronaute.

Provjerite jeste li dobar kandidat za lasersku korekciju vida i započnite novi život bez naočala ili kontaktnih leća.

NARUČI SE NA PREGLED
na tel. 01 4678 444
ili na www.bilicvision.hr

BILIC VISION
POSREDOVANJE ZA OČNA I OČNARSKA I OČNODRUGA

Ime koje poznajete, liječnici kojima vjerujete.

